

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Zuzana Dendisová

Daňové ráje v Evropě – případová studie

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Ing. Zdeněk Hraba, Ph.D.

Katedra: Katedra národního hospodářství

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu: 28. 3. 2018)

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou a včetně mezer má 143 657 znaků.

.....
Zuzana Dendisová

V Praze dne 28. 3. 2018

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Ing. Zdeňku Hrabovi, Ph.D. za odborné vedení diplomové práce a za cenné připomínky při jejím zpracování.

Dále děkuji především mým rodičům a blízkým za trpělivost a podporu po celou dobu mého studia.

Obsah

Úvod	1
1. Evropské daňové ráje – úvodní exkurz.....	4
1.1. Pojmosloví	4
1.1.1. Daňový ráj	4
1.1.2. Pojem offshore.....	6
1.1.3. Daňové zákonodárství	7
1.1.4. Základní rozdělení daní	7
1.1.5. Optimalizace daňového zatížení z pohledu právnické osoby a státu.....	9
1.2. Ekonomický a historický základ	11
1.2.1. Krájení bochníku daňového chleba	11
1.2.2. Ekonomický exkurz	13
1.2.3. Historické souvislosti	15
1.3. Vybrané typy offshore nástrojů	19
1.3.1. Offshore společnosti	20
1.3.2. Offshore bankovníctví	21
1.3.3. Pojišťovny	22
2. Právní regulace	25
2.1. Boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti	26
2.1.1. FATF	26
2.1.2. Další mezinárodní spolupráce	27
2.1.3. Česká republika	28
2.2. Smlouvy o zamezení dvojího zdanění	29
2.2.1. Rozdělení a interpretace mezinárodních daňových smluv	30
2.2.2. Rozdíly mezi vzory OECD a OSN	32
2.2.3. Modelová smlouva OECD.....	32

2.3.	Převodní ceny	35
2.3.1.	Směrnice OECD o převodních cenách	36
2.3.2.	Převodní ceny v EU a České republice	38
2.4.	Akční plán BEPS a jeho implementace v Evropské Unii	41
2.4.1.	Seznámení s BEPS	41
2.4.2.	Přehled opatření Akčního plánu BEPS.....	43
2.4.3.	Evropská unie jdouc naproti pravidlům BEPS	44
2.4.4.	Zneužívající praktiky ve světle judikatury	46
3.	Případová studie	51
3.1.	Zadání případové studie.....	51
3.2.	Kritéria	51
3.3.	Profily modelových společností.....	52
3.4.	Ekonomický a daňově-právní profil České republiky a Nizozemska.....	53
3.4.1.	Politická a ekonomická stabilita.....	53
3.4.2.	Geografické umístění a dopravní dostupnost	54
3.4.3.	Smlouvy o zamezení dvojího zdanění	55
3.4.4.	Právní požadavky české, nizozemské a ruské jurisdikce	60
3.4.5.	Modelové situace a jejich porovnání	64
3.5.	Závěrečné zhodnocení faktografického průzkumu.....	66
	Závěr.....	68
	Seznam zkratk.....	71
	Seznam obrázků a tabulek	73
	Seznam použitých zdrojů.....	74
	Seznam použité literatury	74
	Seznam použitých právních předpisů	75
	Seznam použité judikatury	76
	Seznam použitých článků	76

Seznam použitých internetových zdrojů.....	77
Seznam ostatních použitých dokumentů	83

Úvod

V diplomové práci „Daňové ráje v Evropě – případová studie“ přináší autorka čtenářům právně ekonomický pohled na problematiku daňových rájů. Zabývá se právními a ekonomickými aspekty optimalizace daňové zátěže nadnárodních společností prostřednictvím offshore podnikání. Téma daňové optimalizace, agresivního daňového podnikání a související mezinárodněprávní regulace nabylo na aktuálnosti po světové ekonomické krizi po roce 2009, kdy se rozdíl mezi bohatstvím nadnárodních společností, dosažený prostřednictvím daňového plánování, a dopady krize, se kterými se potýkala společnost, jevíly markantnější než dříve.

1. Aktuálnost tématu

Hlavní motivace k výběru tématu pramení ze zájmu autorky o evropské právo, ekonomické souvislosti a mezinárodní vztahy. Problematika daňových rájů je v posledních letech zejména na mezinárodní úrovni velmi diskutována. Jedná se tedy o problematiku aktuální, která má rozměr ekonomický, právní i morální. I přesto by se mohlo říci, že je daňová optimalizace považována za veřejné tajemství. Ví o ní celý svět, ale její dopady jsou počítány odhadem. Svět velkého businessu je o krok napřed před veřejnou regulací, která především mapuje jeho chování a nestíhá držet krok s jeho dynamickým vývojem.

Mezinárodní společenství si uvědomuje, že daňová pravidla nejsou efektivní a politické autority zdůrazňují potřebu platit daně v místech generování zisku a vytváření hodnot. Konkrétní doporučení Organizace pro hospodářskou spolupráci rozvoj v podobě Akčního plánu proti erozi základu daně a přesouvání zisku (takzvaný Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting) a jeho implementace do evropského práva jsou tím důkazem. Do budoucna můžeme očekávat změny v přístupu k výběru daní a možná i konec zlaté éry daňových rájů.

Účelem této diplomové práce není detailně popsat jednotlivé způsoby daňové optimalizace, ani rozebrat daňové a právní struktury rozličných evropských daňových rájů. Ty byly popsány již v mnoha publikacích. Na následujících řádcích autorka čtenáři nejprve představuje daňové ráje v Evropě v obecné rovině, a vzápětí se zaměřuje na **vzájemné vazby mezi vybranými stěžejními tématy v oblasti daňové optimalizace a využívá zkoumaných poznatků v případové studii**. Autorka by byla ráda, kdyby si čtenář

po přečtení textu odnesl náhled na stav daňové optimalizace v Evropě aktuální ke dni uzavření rukopisu této diplomové práce.

2. Členění a cíle diplomové práce

Diplomová práce „Daňové ráje v Evropě – případová studie“ je členěna do tří na sebe navazujících kapitol. Hlavním cílem práce je objasnit principy fungování daňové optimalizace v Evropě, poukázat na její různorodost a demonstrovat jeden způsob využití daňové optimalizace v případové studii. Dílčí cíle diplomové práce plynou z členění diplomové práce samotné.

První kapitolou je úvodní exkurz do evropských daňových rájů. Cílem první kapitoly je

- seznámit čtenáře s pojmoslovím používaným v diplomové práci;
- vysvětlit historické souvislosti; a
- ekonomický vývoj offshore podnikání;
- přiblížit vybrané typy offshore nástrojů a jejich roli v řetězci vyhýbání se daňové povinnosti; a
- průběžně upozorňovat na prostor pro zvýšení efektivity výběru daní.

Druhou kapitolou je Právní regulace offshore podnikání. Cílem druhé kapitoly je

- rozkrýt vazby mezi mezinárodní, evropskou a národní legislativu a popsat její aktuální změny;
- vyzdvihnout aktivity mezinárodních uskupení;
- rozebrat klíčové otázky v mezinárodní daňověprávní regulaci – smlouvy o zamezení dvojího zdanění a převodní ceny; a
- vysvětlit význam Akčního plánu BEPS a najít vazby, jakými se promítá do právního řádu Evropské unie a národních států.

Středobodem třetí kapitoly je případová studie. Cílem třetí kapitoly je

- vytvořit a popsat modelový nadnárodní logistický koncern, který zamýšlí vytvořit novou ruskou dceřinou společnost a stojí před rozhodnutím, zdali ji ve své struktuře podřadit pod existující nizozemskou, anebo českou společnost;
- vytvořit a popsat modelovou ruskou dceřinou společnost a dvě modelové mateřské společnosti v České republice a Nizozemsku;

- stanovit ekonomická a právní kritéria pro rozhodování koncernu;
- provést faktografickou analýzu stanovených kritérií pro Českou republiku a Nizozemsko s užším zaměřením na podmínky vyplácení dividend z Ruska do České republiky a z Ruska do Nizozemska;
- porovnat výsledky analýzy provedené pro Českou republiku a Nizozemsko; a
- závěrem určit, zdali je na základě vyhodnocení analýzy výhodnější podřadit ruskou dceřinou společnost pod mateřskou společnost v Nizozemsku, anebo pod mateřskou společnost v České republice.

3. Metodologie

Ústředním metodickým postupem pro napsání této práce je literární rešerše. Přináší současný pohled na téma založený na dostupné české a zahraniční literatuře, odborných textech a studiích a dalších zdrojích. Využívá logicky navazující odstavce s odkazy na původní zdroje, ekonomickou a právní terminologii a představuje přehled dosavadního vývoje tématu. Jedná se o rešerši jednorázovou, jelikož shrnuje odborný materiál dostupný v období přelomu let 2017 a 2018, rešerši výběrovou, vymezenou kapitolami a podkapitolami práce. Text je zejména dokumento-grafickou rešerší využívající citace pramenů s faktografickými prvky (obsahuje informace o konkrétních subjektech i statistická data). Je druhově komplexní rešerší. Jsou využívány záznamy různých druhů dokumentů (mimo jiné knih, zákonů, mezinárodních smluv, judikatury, odborných článků a analýz, audiovizuálních děl). Jedná se o rešerši strojovou, jelikož autorka při vyhledávání informací užila technického prostředku - počítače.

Dalšími využitými metodami je metoda vztahové a kauzální analýzy, srovnávací metoda a nakonec metoda syntézy. Například v první kapitole autorka analyticky zkoumá příčiny existence vyhýbání se daňové povinnosti právnických osob a hledá vzájemné historické a ekonomické odůvodnění vývoje. Vztahová analýza je patrná také v kapitole druhé, ve které rozebírá akční plán mezinárodní Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, jehož vytvoření bylo reakcí na celosvětovou ekonomickou krizi. Případová studie ve třetí kapitole srovnává dva odlišné daňové systémy a dopady jejich fungování na konkrétní modelový podnik. Metodou syntézy je diplomová práce průběžně sjednocována v jeden celek a poukazuje na souvislosti a vnitřní zákonitosti systému fungování evropských daňových rájů.

1. Evropské daňové ráje – úvodní exkurz

1.1. Pojmosloví

1.1.1. Daňový ráj

Daňové ráje nemají jednotnou, všeobecně přijímanou definici. Tradičně nabývají různých podob a intenzity. Daňový ráj můžeme označit za „*zemi, jejíž zákony, nařízení, tradice a v některých případech smluvní ustanovení umožňují snížení celkového daňového zatížení*“.¹

Naopak mezinárodní Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále „**OECD**“) stanoví pro jurisdikce daňových rájů tato **tři kritéria**:

- **stát má nominální či nulové daně,**
- **výměna informací s ostatními státy není dostatečně transparentní** (příkladem může být důsledné dodržování bankovního tajemství),
- **a jeho zákony nebo administrativní postupy brání efektivní výměně informací se třetími zeměmi,** jejichž rezidenti získávají v takové jurisdikci daňové výhody,²

Původní zpráva OECD obsahovala navíc čtvrtý požadavek vykazování „žádné zásadní aktivity sídlících společností. Tento znak byl na nátlak Spojených států amerických z definice vypuštěn.“³

OECD sdružuje 35 států světa a vede jejich vlády ke spolupráci, k porozumění ekonomickým, sociálním a ekologickým změnám a vytváří celou řadu doporučení. Mezi jinými udává směr mezinárodních daňových standardů.⁴ Považuje výměnu informací pro daňové účely mezi státy za tak zásadní, že vydává seznamy plně (compliant), převážně (largely compliant), částečně (partially compliant) spolupracujících a nespolupracujících (non-compliant) jurisdikcí. Nejnovější kompletní seznam z roku 2016 dělí země

¹ PETROVIČ, Pavel. *Encyklopedie daňových rájů a jejich využití*. Praha: Akont, 1998. ISBN 8086394816, str. 28-29.

² *Zahraniční daňové ráje* [online]. In: 2011 [cit. 2017-11-13]. Dostupné z: <http://www.fucik.cz/publikace/zahranicni-danove-raje/>

³ FILÍPKOVÁ, Sára a Filip KOPŘIVA. Boj proti daňovým rájům. In: *BACKGROUND REPORT | OSN / ECOFIN* [online]. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, 2016, s. 18 [cit. 2017-12-09]. Dostupné z: https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2017/03/ECOFIN_danoveraje_final.pdf, str. 4-5

⁴ About the OECD [online]. In: Organisation for Economic Co-operation and Development, 2017 [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/about/>

podle toho, jak se jim daří plnit standard výměny informací na žádost (v angličtině „Exchange of Information on Request“, dále „EOIR“). Základem pro hodnocení jsou dvě fáze. V první fázi se přezkoumávají relevantní prvky zastoupené v právním a regulatorním rámci, následně ve fázi druhé se tyto informace konfrontují s pravidly OECD a jurisdikce se zařadí na seznam hodnotícího žebříčku. V roce 2017 celkem 99 ze 116 zemí z druhé fáze dosáhlo hodnocení compliant až partially compliant. Pouhých 5 států bylo označeno jako nespolupracující. V současné době probíhá přezkoumání nejnovějších reportů.⁵

Tabulka č. 1: EOIR žebříček spolupráce států při výměně informací pro daňové účely

Evropské státy dle EOIR hodnotícího žebříčku spolupráce	
Belgie, Dánsko, Finsko, Francie, Irsko , Island, Litva, Norsko, Slovensko, Španělsko, Švédsko	Plně spolupracující
Albánie, Ázerbájdžán, Bermudy , Britské panenské ostrovy , Česká republika, Estonsko, Gibraltar , Gruzie, Guernsey , Jersey , Kajmanské ostrovy , Kypr, Lichtenštejnsko , Litva, Makedonie, Malta , Monako , Montserrat, Nizozemsko , Ostrovy Turks a Caicos , Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Rusko, San Marino, Slovenská republika, Švýcarsko , Spojené království Velké Británie a Severního Irska	Převážně spolupracující
Andorra, Anguilla , Turecko	Částečně spolupracující
-	Nespolupracující
Nehodnocené jurisdikce, u kterých probíhá první fáze přezkoumání dat	
Kazachstán	

Zdroj: Vlastní z dat OECD^{6,7}

⁵ Statement of Outcomes: Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes. In: OECDiLibrary [online]. Tbilisi, Georgia, 2016 [cit. 2017-11-13]. Dostupné z: <http://www.oecd-ilibrary.org>, str. 4 a 8

⁶ Statement of Outcomes: Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes. In: OECDiLibrary [online]. Tbilisi, Georgia, 2016 [cit. 2017-11-13]. Dostupné z: <http://www.oecd-ilibrary.org>, str. 4 a 8

Přehled hodnocení států dle EOIR ratingu v tabulce výše zařazuje evropské státy a území, která jsou součástí Spojeného království Velké Británie a Severního Irska. Navíc jsou v ní tučným písmem vyznačeny oblasti označované odbornou veřejností za daňové ráje. Naprostá většina států se řadí do skupiny compliant a largely compliant. Nejlépe podle OECD spolupracují například Francie, Švédsko, Norsko, Slovensko, dokonce i Irsko. Mezi převážně spolupracujícími nacházíme i známé daňové ráje, kterými jsou Britské panenské ostrovy, Kajmanské ostrovy, Kypr, Nizozemsko a Švýcarsko. Ani jeden z evropských států využívaných pro offshore podnikání či daňovou optimalizaci není mezi nespolupracujícími státy.

Z toho autorka dovozuje, že OECD disponuje dostatečně transparentními informacemi o těchto zemích a případné vyhýbání se daňovým povinnostem na těchto územích probíhá s plným vědomím OECD jako celosvětového bojovníka proti daňovým únikům. Některé státy, které jsou různými subjekty využívány v rámci daňového plánování, jsou členy OECD a je pro ně tento stav výhodný.

1.1.2. Pojem offshore

Postupem času se spektrum daňových výhod obohatilo o mezinárodní plánování transakcí, ochranu majetku, investování, zefektivnění mezinárodních transakcí. Z daňových rájů, které původně nabízely především možnost snížení celkové daňové zátěže, se stala globální offshore centra a přídavek „offshore“ se uchytil i v dalších slovních spojeních (offshore podnikání, offshore společnost, offshore investice, atd.). Pojem vznikl spojením slov off a shore, což znamená „mimo pobřeží“. Býval spojován s řadou ostrovů mimo území vyspělých států, zejména v blízkosti Spojených států amerických a Velké Británie. Tato území začala nabízet řadu výhod, zejména daňových úlev, a lákala tak na své území zahraniční investory. Považujeme za ně oblasti, které krom jiného disponují stabilním a spolehlivým právním a bankovním systémem, kvalitní infrastrukturou a důvěryhodnou rozhodovací činností soudů. Výraz nabyl obecného významu. I přes odlišnosti jsou termíny „offshore finanční centra“ a „daňové ráje“ běžně zaměňovány.

⁷ CORBETT, Jeffrey a Patrick KISH. Behind the Offshore Veil. iUniverse, 2009. ISBN 9781440146633, str. 66-83

1.1.3. Daňové zákonodárství

Úkolem daňového zákonodárství je

- stanovit předmět daně, subjekt, od něhož je daň vybírána a způsob jejího výběru
- a v některých zemích také přilákat zahraniční investice.

Odlišnost daňových systémů států, a možnost jejich vzájemného provázání na mezinárodní úrovni, naskýtá prostor pro legální vyhýbání se či **minimalizaci daňové povinnosti (tax avoidance)** ve prospěch poplatníků daní. Jejím protikladem je nelegální **daňový únik (tax evasion)**, jenž může právní rámec porušovat zamlčením příjmů, nezákonným vykazováním výdajů i neplacením vyměřených daní a je adekvátně veřejnoprávně sankcionován. Hranice mezi tax avoidance a tax evasion není ve většině jurisdikcí jasně stanovena a účelně ponechává právnické osoby v nejistotě a ostražitosti. Pokud by byla pravidla stanovena jasně, existuje velká pravděpodobnost, že by právnické osoby našly efektivní způsob, jak formálně uspořádat své povinnosti ve svůj prospěch. Mezinárodní daňové plánování využívá tax avoidance metod, zohledňuje daňové právo více států a zároveň jejich mezinárodní vazby. Následující kapitoly se zabývají legálními metodami daňového plánování.⁸

1.1.4. Základní rozdělení daní

Podle finančně technického hlediska se daně dělí na daně přímé a nepřímé. Názorné dělení je vyobrazeno v tabulce č. 2 v textu. Publikace autorského kolektivu pana profesora Bakeše definuje přímé daně, jako ty, které postihují zdaňovaný příjem při jeho vzniku, naopak za nepřímé označuje daně, které dopadají na příjem při jeho upotřebení.

Charakteristickou vlastností **přímých daní** je nemožnost přenést daňovou povinnost subjektu na jiný subjekt. Typicky u daní z příjmů.

Nepřímou daň naopak hradí jiná osoba, než ta, na kterou daň opravdu dopadá. Nepřímé daně postihují spotřebu. Plátcí jsou výrobci či prodejci a zdanitelnými plněními jsou objemy výroby a prodeje. Prostřednictvím ceny mohou plátcí převést daňovou zátěž

⁸ KLEIN, Štěpán. *Daňové ráje: aby nebyly daňovým peklem*. Ostrava: Sagit, 1998. Daně a účetnictví (Sagit). ISBN 80-720-8074-1, str. 9-10

na jiné subjekty, poplatníky, nejčastěji na spotřebitele.⁹ Nejtypičtější nepřímou daní je daň z přidané hodnoty („DPH“). Nízká sazba DPH v zemi může být velmi zajímavou pobídkou pro přemístění - například poskytování určitého typu služeb v rámci skupiny společností do této jurisdikce (nejjednodušší je přemístění služeb, které mohou být poskytovány na dálku a tedy mohou být poskytovány z různých koutů světa).

Tabulka č. 2: Finančně technické dělení daní

Finančně technické dělení daní	
Přímé daně	Nepřímé daně
Daň z příjmu právnických osob	Daň z přidané hodnoty
Daň z příjmu fyzických osob	Spotřební daně
	Energetické (ekologické) daně
	Další

Zdroj: Vlastní zpracování

Typickou pobídkou daňových rájů je nízké zdanění příjmů fyzických a právnických osob. Rozhodující u zdanění příjmů nemusí být jen samotná procentuální sazba daně, ale také způsob, jakým se výsledná daň vypočítá. Tedy, bude nás zajímat konkrétní výpočet daně. Vyjdeme-li kupříkladu z českého práva, vypočteme nejdříve základ daně a odečteme slevy na dani a jiná daňová zvýhodnění. „Základem daně je rozdíl, o který příjmy, s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně, a příjmů osvobozených od daně, převyšují výdaje (náklady), a to při respektování jejich věcné a časové souvislosti v daném zdaňovacím období; rozdíl se upraví podle Zákona o dani z příjmů.“¹⁰ Krom výpočtu dílčích příjmů nás budou zajímat příjmy, které nejsou předmětem daně, příjmy od daně osvobozené, dále způsob výpočtu nákladů a různé druhy daňových zvýhodnění. Na první pohled patrné odlišnosti i nuance mezi jurisdikcemi mají v komplexním porovnání nastavení systémů zdanění vliv na konečnou daňovou povinnost. Co se týče položek, které snižují základ daně, v Evropské unii je možné odečíst od základu daně daňovou ztrátu generovanou během předchozích daňových období nebo jejich části (v České republice je možné daňovou ztrátu uplatnit nejdéle za 5 po sobě následujících daňových období,

⁹ BAKEŠ, Milan. *Finanční právo*. 6., upr. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7, str. 155, 157, 164-165

¹⁰ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. In: 1992, §23

kteřé následují po období, za které se daňová ztráta vyměřuje).¹¹ Lákavé možnosti využít odčitatelnosti daňové ztráty od základu daně a daňově uznatelných nákladů v podobě úroků z úvěru skrz restrukturalizaci za účelem optimalizace daňové povinnosti v České republice, Nizozemsku a Lucembursku, měla v úmyslu využít i nadnárodní skupina CTP v roce 2008. Pozapomněla ovšem na zákaz zneužití práva v oblasti daní, dříve judikovaný Soudním dvorem Evropské Unie. Finanční úřad jedné ze společností skupiny doměřil dodatečným platebním výměrem daň z příjmů právnických osob a následný několikaletý soudní spor vyústil v průlomové rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Změnu právních a ekonomických parametrů určitých právnických osob za účelem vyvedení zisků do cizí nízko zdaněné jurisdikce, a tedy faktické odnětí takových zisků tuzemskému zdanění daní z příjmů právnických osob, označil za nepřípustné.^{12, 13}

1.1.5. Optimalizace daňového zatížení z pohledu právnické osoby a státu

Motivace právnických osob k daňové optimalizaci

Daňovou optimalizací míníme snahu uskutečnit co nejefektivněji mezinárodní obchodní transakce a operace při využití příznivého daňového zákonodárství různých území. Motivy právnických osob pro výběr jsou různé:

- vysoké až prohibitivní daňové sazby právnických osob v zemi rezidenta,
- vysoké darovací daně,
- udržení anonymity užitím akcií na doručitele,
- ochrana zisku vysokou úrovní bankovního tajemství,
- dlouhodobá ochranná křídla politické stability země,
- svoboda obchodních transakcí bez devizového omezení,
- využití množství bilaterálních dohod některých států (například Nizozemsko),
- individuální daňová zvýhodnění pro velké investory,
- daňová zvýhodnění holdingových společností

¹¹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. In: 1992, §34

¹² ŠIMKA, Karel. Komu zvoní hrana? Tobě, mezinárodní daňová optimalizace!. *Epravo* [online]. 2015, (100062) [cit. 2017-11-20]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/komu-zvoni-hrana-tobe-mezinarodni-danova-optimalizace-100062.html>

¹³ Blíže o judikatuře pojednává kapitola 2

- zvýhodnění určitých typů společností (rodinné nadace, soukromé nadace, svěřenectví),
- daňová zvýhodnění v zemích, které vůbec nemají daň z příjmu,
- možnost přesídlení společnosti během krátkého časového úseku.¹⁴

Optimalizační model daňové suverenity státu a volného pohybu

Teoretický optimalizační model daňové suverenity a volného pohybu představuje Ajoerd Douma. Klade si za úkol zhodnotit výhodnost či nevýhodnost zamýšlené optimalizace pro stát. Autor jej zároveň prezentuje jako možnou alternativní metodu pro nalezení optimálního daňového nastavení v průběhu rozhodovací činnosti soudů. Model je založen na postupném kladení a zodpovězení těchto otázek:

1. Jaké nevýhody má daňové opatření?
2. Má být tímto daňovým opatřením dosaženo oprávněný cíl?
3. Pokud ano, je toto opatření vhodné pro dosažení takového cíle?
4. Pokud ano, je intenzita tohoto opatření dostatečná k dosažení takového cíle?
5. Pokud ano, zohledňuje daňové opatření subsidiární (alternativní) prostředky, jak dosáhnout cíle?
6. Pokud ano, vyváží cenu za volný pohyb, kterou způsobí užití daňového opatření přínosy takového daňového opatření (balanční test)?

Rozpoznání nevýhody daňového opatření je stěžejní pro rozhodování daňového poplatníka zda přemístit společnost přes hranice a jako právní formu pro ni zvolit. V případě, že by se daňová výhoda stala předmětem soudního sporu, bude její výše rozhodující pro určení, zdali se jedná o daňovou výhodu, anebo nelegální vyhýbání se daňové povinnosti. V případě členských států EU se nemusíme první podmínkou zabývat, neboť hranice volného pohybu a národní daňové suverenity leží mimo hranice našeho optimalizačního modelu.

Druhá podmínka optimalizačního testu, **možnost dosažení oprávněného cíle**, řeší, zdali znevýhodňující národní daňové opatření, respektuje pravidla volného pohybu. Na jedné straně mají pravidla volného pohybu zohledňovat právo státu na daňovou suverenitu, na straně druhé by i národní státy neměly svými rozpočtovými záměry nepoměrně znevýhodňovat svobodné podnikání. Tím není myšleno, že by přijetí pravidel

¹⁴ VELO, Lucio. *Daňové ráje světa*. Praha: Rebo Productions, 1997. ISBN 80-85815-93-1, str. 14-15

zamezujících vyhýbání se daňové povinnosti nezohledňovalo volný pohyb. Pravidla s dopady uvnitř státu (interní) i vně (externí) by měla být nediskriminační. I jednotná pravidla s interním záměrem mohou poškozovat subjekty obchodující exteritoriálně, a tudíž rozporovat volný pohyb. Stejně tak zákonodárství s exteritoriálním dopadem se musí podřídit principu volného pohybu dle Lisabonské smlouvy.

Třetím bodem je **požadavek vhodnosti**. Jakmile rozklíčujeme nevýhodu daňového opatření a jeho zamýšlený cíl, posoudíme jeho vhodnost k dosažení záměru.

Ve čtvrté fázi je potřeba posoudit **šířku záběru daňového opatření**. Zdali není objekt zdanění či výhoda vymezena příliš široce. Opakem může být i příliš úzké vymezení. Definice daňového opatření by se měla co nejvíce přibližovat cíli, aby se zabránilo neoprávněným výhodám, nezamýšleným zatížením nebo znevýhodněním. Zároveň je stanovení konkrétního daňového nastavení projevem suverenity členských států EU a ani princip volného pohybu nemůže zasahovat do tvorby jeho zákonů (například stanovit konkrétní meze progresivního zdanění).

Subsidiární test daňového opatření zkoumá, zdali by bylo možné dosáhnout stejného cíle, jakého má daňové opatření, i jinou alternativní cestou. Soud by měl v tomto kroku více méně nezávisle prověřit všechny možné jiné způsoby, kterými lze dosáhnout stanoveného cíle.

Šestým a posledním krokem optimalizačního modelu je **balanční test**. Nevýhody spojené s daňovým opatřením nemají být v silném nepoměru s jeho cíli. Čím více opatření zatěžuje základní svobody, tím významnější by měl být protipól jeho cíle.¹⁵

1.2. Ekonomický a historický základ

1.2.1. Krájení bochníku daňového chleba

Státy zatěžují své daňové rezidenty různou skladbou daňové zátěže. Některé upřednostňují nižší zdanění přímými daněmi na úkor vyšších daní nepřímých. Jiné země zdaňují vyšší sazbou daní nepřímých na úkor daní přímých. Ať nahlédneme do daňového balíčku z té či oné strany, musíme mít na paměti, že daňové příjmy státu jsou posuzovány jako jeden

¹⁵ DOUMA, Sjoerd. *Optimization of Tax Sovereignty and Free Movement* [online]. Leiden University: IBFD Doctoral Series, 2011, s. 340 [cit. 2017-12-26]. ISBN 978-90-8722-112-6. Dostupné z: <https://books.google.cz>

celek. Lákavá nízká daň z příjmu rezidenta nemusí nutně znamenat, že takový subjekt bude bohatší, než obdobný subjekt zatížený vysokou daní z příjmu ve vedlejší státě. Celkovou sumu příjmů státního rozpočtu neošidíme. Pokud stát přidal krajíc jednomu konci, druhému konci musí zákonitě stejný díl ubrat. Rozhodování, jakými díly rozkrájet celý bochník, je úkolem daňové politiky.

Platí tedy slavné Colbertovo¹⁶ „*Vymáhat daně znamená škubat husu tak, abychom získali co nejvíce peří s co nejmenším syčením*“¹⁷ Rozeberme tuto hypotézu detailněji na předchozím příkladu. V našem idealizovaném světě vlády rozkrájí celý bochník, ale, jako většina teorií, má i tato teorie háček. Reálně totiž z toho krásného pecnu někdo odebral kus těsta ještě předtím, než se stihlo upéct. A tedy, ne všechny daně se opravdu stanou rozpočtovým příjmem. Obratnější poplatníci si najdou skulinu, jak přemístit své daňové rezidentství do státu, ve kterém sníží své celkové daňové zatížení: fyzické osoby, podniky i banky.

Pro představu, studie britské neziskové organizace OXFAM¹⁸ dokládá, že jen v roce 2015 zdanilo 20 největších evropských bank 25 miliard EUR svého celkového zisku před zdaněním („**EBT**“¹⁹) v offshore jurisdikcích označovaných za daňové ráje. K nejoblíbenějším destinacím patřilo Lucembursko a Irsko. Jmenujme německou Deutsche Bank, francouzskou BNP Paribas a Société Générale, britskou Barclays a Lloyds, italskou UniCredit, španělskou Santander a BBVA, švédskou Nordea.²⁰ Ekonomům se při pohledu na efektivitu zaměstnanců jurisdikcí daňových oáz tají dech. Vždyť podle statistik je průměrný bankovní zaměstnanec v daňovém ráji čtyřikrát produktivnější, než obdobný

¹⁶ Jean Baptiste Colbert (narozen v roce 1619, úmrtí roku 1693) byl jedním z nejslavnějších ministrů financí. Působil na dvoře Ludvíka XIV. a ke konci 17. století zavedl ve Francii silně protekcionistickou politiku známou jako merkantilismus či colbertismus. Teorie merkantilismu byla založena na obchodní síle státu a střežení jeho hranic. Colbert podpořil výstavbu manufaktur, které svou produkcí pokryly domácí poptávku a byly schopny i vyvážet. Zároveň zavedl vysoká cla, kterými omezoval či dokonce bránil dovozu zboží ze zahraničí. Naplnil státní pokladnu a významně přispěl k reformě státní správy. Přestože upadl na konci svého života v nemilost krále, řadíme jej k nevýznamnějším státníkům všech dob. [Zdroj: <http://m.financnici.cz>]

¹⁷ Jean Baptiste Colbert citáty. *Citáty slavných osobností* [online]. 2017 [cit. 2017-11-20]. Dostupné z: <https://www.citacepro.com/dokument/1C7RmdfIjgMloe8i>

¹⁸ AUBRY, Manon a Thomas DAUPHIN. Opening the Vaults: The use of tax havens by Europe's biggest banks. In: *Briefing paper* [online]. Oxfam: Fair Finance Guide International, 2017, 27 March 2017, s. 52 [cit. 2017-12-09]. ISBN 978-0-85598-936-1. Dostupné z: <https://policy-practice.oxfam.org.uk>. str. 15

¹⁹ Finanční ukazatel EBT= Earnings Before Taxes= Zisk před zdaněním; EAT= Earnings after Taxes= Zisk po zdanění; EBT+ daň z příjmu za mimořádnou činnost + daň z příjmu za běžnou činnost

²⁰ Oxfam žebříček dvaceti evropských bank zahrnuje HSBC, Barclays, RBS, Lloyds a Standard Charter (Spojené království Velké Británie a severního Irsku); BNP Paribas, Crédit Agricole, Société Générale, BPCE, a Crédit Mutuel-CIC (Francie); Deutsche Bank, Commerzbank AG, a IPEX (Německo); ING Group a Rabobank (Nizozemsko); UniCredit a Intesa Sanpaolo (Itálie), Santander s BBVA (Španělsko); a Nordea (Švédsko) [Zdroj: www.oxfam.org]

zaměstnanec jinde na světě – generuje průměrný zisk ve výši 171 000 EUR ročně oproti pouhým 45 000 EUR běžného zaměstnance. Ve výsledku dceřiné společnosti v daňových rájích vykazují na průměrných 100 EUR prokázané aktivity banky 42 EUR zisku. To se v porovnání s celosvětovým průměrem 19 EUR vyplatí. Sečteno a podtrženo - v roce 2015 zdanily největší evropské banky celých 26 % svého EBT mimo evropské státy.²¹

Zeptejme se, ob stojí Colbertův výrok i v dnešním globalizovaném světě? Po názorné ukázce v podobě srovnání výše uvedených údajů evropského bankovního sektoru přichází autorka logickou dedukcí k závěru, že pravdivost teze je závislá na splnění minimálně jednoho dodatečného předpokladu - státy musí zajistit, aby daně byly placeny v místě vzniku zisků a hodnot.

1.2.2. Ekonomický exkurz

Dnešní Evropa usiluje o dosažení udržitelného rozvoje a investic v rámci spravedlivého a úzce spolupracujícího jednotného trhu. Aby toho dosáhla, potřebuje nastavit pravidla pro spravedlivé a efektivní zdanění korporátních zisků. Na jedné straně je korporátní daň důležitým zdrojem příjmů členských států i Evropské unie, na straně druhé její výše významně ovlivňuje podnikatelské rozhodování o umístění investičních aktivit a výzkumu a vývoje.²²

Současné nastavení daňového zatížení neodpovídá potřebám dnešního globalizovaného, digitalizovaného a mobilního světa. Podnikatelskému prostředí se daří se velmi rychle adaptovat, neustále objevuje nové možnosti konkurenčních výhod a využívá příležitostí, které světový a evropský právní a daňový systém nabízí. Na tomto principu je postaven celý systém offshore průmyslu. Je o krok napřed před institucemi, které si jeho chování monitorují, počítají dopady a až v reakci na situaci na trhu se jej snaží usměrnit.

Tím, jak se business modely a korporátní struktury stávají složitějšími a nepřehlednějšími, umožňují jednodušší přelévání zisků. Komplikuje se odpověď na otázku, ve které zemi vzniká povinnost danit příjmy nadnárodních společností. Existují složité řetězce

²¹ *Europe's biggest banks register €25 billion profit in tax havens* [online]. In: RADCLIFF, Anna. OXFAM, 2017, 27 March 2017 [cit. 2017-11-09]. Dostupné z: <https://www.oxfam.org>

²² *Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on a Fair and Efficient Corporate Tax System in the European Union: 5 Key Areas for Action: SWD(2015) 121 final*. Brussels, 2015, str. 2

společností, vzájemně uměle přelévajících zisky do zemí nebo přes země s minimální či dokonce žádnou daňovou zátěží. V důsledku toho mají mnohé nadnárodní společnosti jen velmi malou daňovou zátěž v porovnání se svými zisky. Ve společnosti vzniká nerovnováha a občané mají vůči státu pocit nespravedlnosti, neboť nevybrané částky na korporátní dani ve veřejných rozpočtech chybí.²³

Nedostatečně koordinovaná pravidla pro výběr korporátní daně vytváří na jednotném evropském trhu množství administrativních překážek. Množství rozdílných daňových systémů a soutěž mezi mobilním daňovým rezidenstvím vytváří příležitosti pro agresivní daňové plánování. S narůstajícím vyhýbáním se daňové povinnosti význam daňové soutěže mezi státy slábne.²⁴

Podle OECD minimalizace daňového břemena přerostla v **kritickou otázku pro všechny zúčastněné strany:**

- **Vlády** jsou poškozovány. Musí se vypořádat s nižším výběrem daní a zvýšenými náklady na zajištění jejich výběru. Eroze daňového základu a přesouvání zisků porušují celistvost a spravedlnost daňového systému pro jednotlivé poplatníky. Odliv zisků z rozvojových zemí a následný nedostatek daňových příjmů vede ke kritickému podfinancování veřejných investic.
- **Individuální poplatníci** jsou poškozováni. Dokud bude právní systém umožňovat podnikatelům přesouvat své daňové povinnosti do režimů nízké daňové zátěže, ponесou fyzické osoby vyšší díl daňového břemena rozmělněného do různých typů daní.
- **Podnikatelské prostředí** je poškozováno. Nadnárodní společnosti čelí reputačnímu riziku, pokud společnost bude jejich daňové břemeno považovat za příliš nízké. V případě, že neuspějí a nepodaří se jim využít ekonomických výhod právního nastavení, získají místo výhody kompetitivní nevýhodu.²⁵ Jmenujme příkladem poskytnutí nedovolené podpory v podobě preferenčního (ne)zdanění společnosti Apple v Irsku, Amazonu a Fiatu v Nizozemsku.

²³ *The Tax Free Tour: vpro backlight documentary*. Video. backlight.vpo.nl, Director: Marije Meerman, 2013.

²⁴ *Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on a Fair and Efficient Corporate Tax System in the European Union: 5 Key Areas for Action: SWD(2015) 121 final*. Brussels, 2015, str. 1-4

²⁵ *Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting*. OECD Publishing, 2013. ISBN 978-92-64-20270-2, str. 1-11

Z ekonomických analýz OECD z roku 2015 plyne, že každoroční ztráty veřejných rozpočtů z důvodů agresivního daňového plánování nadnárodních společností se pohybují mezi 4% až 10% světových výnosů daně z příjmů právnických osob, tedy mezi 100 až 240 miliardami amerických dolarů. Z toho Česká republika ztrácí ročně 6 až 15 miliard korun českých. Porovnáme-li tento odhad výše ztráty daně z příjmů právnických osob s celkovými odhadovanými příjmy této daně, které do rozpočtu měly plynout, dojdeme k závěru, že státní rozpočet České republiky byl v roce 2015 ochuzen o 5 až 14 % daně z příjmů právnických osob.²⁶

1.2.3. Historické souvislosti

Obecně můžeme říci, že existují **tři zeměpisné oblasti daňových rájů**. **Karibská oblast** s atraktivním tropickým podnebím byla do počátku 60. let minulého století oblíbenou destinací bohatých Američanů, kteří tady, krom příjemně stráveného času, danili své příjmy. Oproti tomu je **oblast jižního Pacifiku** méně známá, o to však atraktivnější pro asijské investory. A nakonec **Evropa**. Na nejstarším kontinentu se nachází jedny z nejváženějších offshore center světa. Teritoria se často vyznačují nulovým nebo nízkým zdaněním příjmů a poskytováním dalších daňových a jiných výhod.

Daňové ráje jsou především bezpečným přístavem či únikem od platby různých typů daní, zejména daně z příjmů a dědických daní. Mnoho daňových rájů v karibské a pacifické oblasti jsou bývalé kolonie Britského impéria. Jeden z nejmodernějších nástrojů daňové politiky – právo trustů, je původně angloamerickým institutem starým minimálně 400 let.²⁷

Nesmělé počátky mezinárodního obchodování

Evropské zdanění příjmů právnických osob se silně rozvíjelo po 1. světové válce. Nadnárodní převážně výrobní společnosti prodávaly hmotné statky a následovaly decentralizovaný podnikatelský model. Procesy rozdělovaly mezi mateřskou a dceřiné společnosti a zisky danily u zdroje podle místa jejich vzniku. Převodní ceny se stanovovaly podle zásady obvyklých tržních podmínek a tím se zajistilo rovnoměrné rozdělení daní mezi státy a zamezilo se dvojímu zdanění. Zásada obvyklých tržních podmínek znamenala,

²⁶ Příjmy daně z příjmů právnických osob České republiky za rok 2015 činily 99 570 140 620 korun českých. [Zdroj: online: www.mfr.cz, G. Tabulková část k návrhu státního rozpočtu České republiky za rok 2015]

²⁷CORBETT, Jeffrey a Patrick KISH. *Behind the Offshore Veil*. iUniverse, 2009. ISBN 9781440146633, str. 7-10

že vnitropodnikové ceny odpovídaly cenám tržním. Tím se jasně určila výše i alokace toku zisků. Pravidla pro řešení přeshraničních sporů byla stanovena bilaterálními dohodami.

Zlatá éra offshore podnikání

V éře omezených přeshraničních transakcí toto nastavení fungovalo z pohledu států optimálně. Právní regulace nestačila reagovat na dynamický vývoj trhu. S rozvojem technologií a narůstající globalizací bylo čím dál více zřejmá potřeba změny nastavení korporátního zdanění. Debata ohledně dvojího zdanění se rozproudila v 60. letech minulého století, kdy se rozšiřovala politická a ekonomická spolupráce na Jednotném trhu.

Počátky právní regulace offshore podnikání v Evropě

Evropské společenství se v 90. letech dohodlo na nadnárodním řešení úpravy offshore podnikání v podobě *Směrnice o mateřských a dceřiných společnostech č. 90/435/EEC* (kterou nahradila směrnice č. 2011/96/EU) a *Směrnice o úrocích a licenčních poplatcích č. 203/49/EC*. Dalším účinným nástrojem se stal nezávazný *Kodex pro zdaňování podniků*. S rozvíjející se propracovaností daňověprávní problematiky dosáhly tyto nástroje svých hranic. Optimalizace je vytvářena sofistikovaným detailním studiem daňových principů a právních pravidel a jejich provázáním. Ekonomická integrace šla ruku v ruce s narůstajícími soutěžní tlaky mezi regiony a ty si vyžádaly komplexní řešení na mezivládní úrovni.^{28,29}

Světová ekonomická krize jako motor mezinárodní regulace

V letech 2008 a 2009 naplno propukla celosvětová ekonomická krize. Jejím prapůvodem byla hypoteční bublina ve Spojených státech amerických a na ni navázaný velice chytře fungující výnosný systém obchodování s vysoce rizikovými finančními instrumenty. Podřadné hypotéky byly používány jako podkladové aktivum pro strukturované finanční instrumenty s přiřazenými vysoko hodnocenými ratingy. Následně byly prodávány jako prvotřídní cenné papíry investorům. Tímto postupem přenesly banky rizika na investory, uvolnily si kapitál pro další růst a snížily si výši držených rezerv.

²⁸ *Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on a Fair and Efficient Corporate Tax System in the European Union: 5 Key Areas for Action: SWD(2015) 121 final*. Brussels, 2015, str. 2-3

²⁹ PETROVIČ, Pavel. *Encyklopedie daňových rájů a jejich využití*. Praha: Akont, 1998. ISBN 8086394816, str. 31-32

Uměle vyhnané ceny nemovitostí postupně spadly a podhodnocená kritéria pro získání hypoték časem vyeskalovala v neschopnost klientů hypotéky splácet. V září roku 2008 vyhlásila investiční banka Lehman Brothers bankrot a odstartovala tím světovou hospodářskou krizi. Americká hypoteční krize se přelila skrz bankovní sektor a investory do Evropy a přerostla v celosvětovou finanční krizi.

Společnost hledala viníky a volala po jejich potrestání. Avšak nejvyšší finanční manažeři nebyli za finanční podvody, kterým dopomohly k obrovskému soukromému majetku a významnou měrou přispěly ke globální finanční krizi, odsouzení ani souzení.³⁰ V době krize většina států zaváděla úsporná opatření, zvyšovala daně (zejména nepřímá) a usilovala o snížení veřejných výdajů. Nepříznivá ekonomická situace, fiskální vývoj a nezaměstnanost jen zhoršovaly postavení skupin obyvatelstva s nízkými příjmy. Daňová optimalizace mezinárodních společností se dostávala do stále většího kontrastu se socioekonomickým vývojem. Jejich chování bylo považováno za neetické a prohlubovalo daňové zatížení jednotlivců.

V letech 2011 a 2012 proběhly diskuse Výboru pro fiskální záležitosti OECD (Committee on Fiscal Affairs, dále „CFA“) a největší státy jako Spojené státy americké a Čína se shodly na nutnosti boje proti agresivnímu daňovému plánování. V roce 2013 publikovala OECD „*Akční plán ohledně rozměňování daňového základu a přesouvání zisků korporací*“ (v angličtině „*Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting*“, dále také „**BEPS**“ a „**Akční plán BEPS**“). O další dva roky později završila OECD projekt vydáním 15 závěrečných zpráv (akcí) s doporučeními pro implementaci Akčního plánu BEPS.³¹

V návaznosti na BEPS vydala v roce 2015 Komise sdělení Evropskému parlamentu a Radě „*Spravedlivý a efektivní systém daně z příjmů právnických osob v Evropské unii*“ (dále „**Akční plán EU**“). V dokumentu shrnuje pět způsobů, jak zajistit spravedlivý výběr daně z příjmu právnických osob a zabránit konkrétnímu zneužívání. Jsou jimi

- společný konsolidovaný základ daně z příjmu právnických osob jako komplexní řešení pro přesouvání zisku,
- efektivní danění v místě vytvoření zisku,

³⁰ *Inside Job*. Documentary (Film). Director: Charles Ferguson, 2010.

³¹ Mezinárodní iniciativy proti vyhýbání se daňovým povinnostem v oblasti přímých daní. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/>, str. 1-5

- vytvoření lepšího daňového prostředí pro podniky,
- transparentnost, a
- koordinace na úrovni Evropské unie.

Komise navrhla, aby měly podniky možnost započítat si zahraniční daňové ztráty. Zvažovala vytvoření mnohostranné arbitrážní dohody pro řešení problému dvojího zdanění na území Unie jako náhrady za dvoustranné úmluvy o dvojitým zdanění.³²

Tyto iniciativy Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj a Evropské unie vyslaly do světa jasný signál – odmítly daňovou optimalizaci jako nepřijatelnou, označily slabá místa právního systému, pojmenovaly kroky, které je nezbytné učinit, a stanovily časový rámec pro jejich realizaci.

Mediální tlak – Panama Papers, Paradise Papers

Svět daňových rájů vytváří společným úsilím tři skupiny lidí – bankéři, účetní a právníci. Vymyšlení a realizace offshore podnikání je spojována se stále stejnými státy, názvy poradenských společností, názvy bank, přičemž vždy budou potřeba právníci, kteří je budou podporovat.³³

Panama Papers tvoří 11, 5 milionů důvěrných dokumentů pocházející z databáze jedné z největších offshore právnických společností - panamské Mossack Fonseca. Složky byly předány na anonymní bázi německým novinám Süddeutsche Zeitung a ty je sdílely s Mezinárodním konsorciem investigativních novinářů (dále „**ICIJ**“). To je rozšířilo mezi své mezinárodní mediální partnery. Jednalo se o dosud největší únik daňové a finanční dokumentace spojené s offshore podnikáním společností a jednotlivců.³⁴

Paradise Papers je další globálním průzkumem offshore aktivit celosvětově významných osobností a společností. V listopadu roku 2017 bylo zveřejněno 13,4 milionů důvěrných dokumentů. Přináší nová zjištění o propojení politického světa, světa jednotlivců a nadnárodních společností jako jsou Apple, Nike, Uber, Allergan. Odhaluje mezinárodní

³² *Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on a Fair and Efficient Corporate Tax System in the European Union: 5 Key Areas for Action: SWD(2015) 121 final*. Brussels, 2015, str. 1-15

³³ *The Tax Free Tour: vpro backlight documentary*. Video. backlight.vpo.nl, Director: Marije Meerman, 2013.

³⁴ HARDING, Luke. What are the Panama Papers? A guide to history's biggest data leak. In: *The Guardian* [online]. 2016 [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com>

holdingové struktury v Africe, Asii, využívajíc skořápkových společností na Mauriciu, Singapuru ke snížení jejich daňové zátěže. Původci uniklých dat jsou společnosti Appleby a Eстера. Předaly je německým novinám Süddeutsche Zeitung a ty je sdílely s ICIJ. Záznamy obsahují e-maily, smlouvy, bankovní záznamy, data z 19 obchodních rejstříků, které slouží jako styčné body v optimalizaci daňové zátěže. Část dokumentace se týká i České republiky.³⁵

V reakci na kauzu Paradise Papers zveřejnila **Evropská komise black list nespolupracujících jurisdikcí**³⁶ ve vztahu ke třetím státům. Podmínkou pro tento zápis bylo, aby se země objevila minimálně na 10 black listech, které vytvořily jednotlivé členské státy EU. Byl vytvořen seznam 17 nespolupracujících jurisdikcí. Na základě zápisu na černou listinu Unie mají členské státy ideálně vůči konkrétní nespolupracující zemi postupovat jednotně. Protiopatření má koordinovat Komise.³⁷ Nezisková organizace Oxfam vyzývá (mimo jiné v souvislosti se zveřejněním Paradise Papers) k rozšíření evropského blacklistu také o některé evropské státy - konkrétně o Irsko, Lucembursko, Maltu a Nizozemsko.³⁸

1.3. Vybrané typy offshore nástrojů

Rozlišujeme šest hlavních typů offshore nástrojů – offshore společnosti, banky, trusty, partnerships neboli podílové fondy, pojišťovny a nadace. Pokud znaky některých vhodně zkombinujeme, mohou vzniknout takzvané hybridní společnosti. Jsou vytvářeny na míru konkrétním podnikatelským subjektům. Úspěch investice do offshore nástrojů i založení offshore společností předpokládá podrobnou znalost takových nástrojů.³⁹

³⁵ Holcová, Paradise Papers – Další únik dokumentů z daňových rájů se tentokrát zaměřuje hlavně na americké klienty, online: www.investigace.cz

³⁶ Na černou listinu nespolupracujících jurisdikcí se zařadila Americká Samoa, Bahrajn, Barbados, Grenada, Guam, Jižní Korea, Macao, **Marshallovy ostrovy**, Mongolsko, Namibie, Palau, Panama, Svatá Lucie, Samoa, **Trinidad a Tobago**, Tunisko a Spojené arabské emiráty. Státy vyznačené tučným písmem figurovaly v dokumentaci Paradise Papers. Dalších 47 zemí bylo zařazeno na šedou listinu zemí, které sice neplní požadavky Evropské unie, ale přislíbily provedení změn. [Zdroj: www.icij.org, <http://europa.eu>]

³⁷ European Commission – Press release, Fair Taxation: EU publishes list of non-cooperative tax jurisdictions, online: <http://europa.eu>

³⁸ FITZGIBBON, Will. EU Urged To Name European States In Tax Haven ‘Blacklist’. In: *International Consortium of Investigative Journalists* [online]. 2017 [cit. 2017-12-05]. Dostupné z: <https://www.icij.org/investigations/paradise-papers/eu-encouraged-name-european-states-tax-haven-blacklist/>

³⁹ CORBETT, Jeffrey a Patrick KISH. *Behind the Offshore Veil*. iUniverse, 2009. ISBN 9781440146633, str. 85-98

1.3.1. Offshore společnosti

Offshore společnosti jsou nevyužívanějšími subjekty, které se v daňových rájích zakládají. Právnícké osoby se zakládají v souladu se zákony země offshore finančních center. Korporátní legislativa se zaměřuje na nerezidenty a umožňuje jim vytvářet, vlastnit a vést společnosti, které jsou daňově výhodné, a zatěžuje je minimum administrativních povinností. Většinou se jedná o entity s ručením omezeným (limited liability vehicles) využívané k ovládnutí a řízení podnikání, vydávání akcií, dluhopisů i navyšování kapitálů jinými způsoby. Mohou být založeny jedinou osobou bez fyzické přítomnosti zakladatele a řídit je může osoba jakékoliv národnosti. Tyto takzvané „IBC“ (v angličtině international business corporations) jsou oblíbené mimo jiné pro řízení investičních fondů.^{40,41}

Tradiční koncernovou strukturou je holding. Funguje na principu držení majetkové účasti dceřině společnosti společností mateřskou. Ideální je založit holdingovou společnost v zemi se silnou základnou bilaterálních dohod o zamezení dvojího zdanění a s nízkým zdaněním převodu zisku z jedné země do druhé.

Může se stát, že země, v níž by holding rád zdanil korporátní zisk (anebo využil dalších zvýhodnění - zdanění duševního vlastnictví, dividend atp.), potřebnou dvoustrannou dohodu nemá. Řešením je využití mezičlánku - smluvního ráje. Jakmile se skupina rozhodne optimalizovat svou daňovou zátěž, bude její rozhodování, zdali prostředníka využije či ne, závislé na zemích, ve kterých poskytuje služby nebo vyrábí. Pokud v některé ze zemí neexistuje dohoda o zamezení dvojího zdanění s daňovým rájem, je zbytečné do něj přelévat zisky, v případě, že právní systém stanoví, že je nutné zdanit jeden input dvakrát. Pokud ovšem holding zvolí delší cestu, zisk se nejprve zastaví ve smluvním ráji, což jej jistě něco bude stát, a pak jej dále přesune a zdaní v konečné destinaci. Jednu z nejbohatších základů dohod má Nizozemsko.^{42,43}

⁴⁰ Offshore Company Incorporation. In: *Offshore Fox* [online]. 2005 [cit. 2017-12-05]. Dostupné z: <http://www.offshore-fox.com/offshore-company-incorporation-1.html>

⁴¹ *Offshore Financial Centers IMF Background Paper* [online]. In: IMF: Monetary and Exchange Affairs Department, 2000 [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <https://www.imf.org>

⁴² KLEIN, Štěpán a Karel ŽÍDEK. *Mezinárodní daňové plánování*. Praha: Grada, 2002. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 802470563x.

⁴³ KLEIN, Štěpán. *Daňové ráje: ... aby nebyly daňovým peklem*. Ostrava: Sagit, 1998. Daně a účetnictví (Sagit). ISBN 80-720-8074-1., str. 10-13

K minimalizaci celkového zdanění a pro obchodování se zbožím a službami mezi spřízněnými osobami se dříve mnohdy využívaly nízko nastavené převodní ceny. Výrobky a služby se poskytly takzvaně onshore, fakturovaly se přes offshore IBC vlastněnou nadnárodní společností, a onshore zisky se nakonec zdaniily v režimu nízké daňové zátěže.⁴⁴ Metodikou převodních cen se zabývá organizace OECD. Od poloviny 90. let je usměrňována nastavením pravidel tržního odstupu.⁴⁵

1.3.2. Offshore bankovníctví

Offshore banky jsou entity vytvořené tak, aby maximálně těžily z daňového nastavení konkrétní jurisdikce. Licenci získají v místě své činnosti a podle typu licence mohou nabízet své služby široké veřejnosti (licence neomezená), anebo jen konkrétnímu okruhu osob a vyjmenovaným subjektům v licenci (licence omezená). Při založení i akvizici bankovního subjektu lze jen doporučit důkladné prostudování složení a výše poplatků spojených se založení, správou a fungováním offshore banky.⁴⁶

Tento typ podnikání se rozvinul v 80. a 90. letech 20. století jako protipól klasického západního bankovníctví. Osvědčenost a stabilitu, jež nabízela klasická finanční centra (Londýn, Frankfurt, New York) vyvážilo omezení až zrušení zdanění příjmů ze služeb finančního sektoru. Daňové zatížení bank se přeměnilo na placení licenčního poplatku, třebaže velmi vysokého. Doplnily jej četné jiné úlevy – množství daňově uznatelných nákladů, minimální základní kapitál, neexistence povinných minimálních rezerv. Zmírnění omezení spojených s tradičním bankovníctvím umožnilo offshore bankám operovat s mnohem větším rizikem, než doposud. Zároveň jim nadprůměrné generované zisky vytvářely prostor pro pokrytí případných ztrát- bankovní ústavy si byly schopny vytvořit vlastní finanční rezervy pro rizikové operace. Jejich zakládání podpořilo zaměstnanost například na Bermudách, v Hong Kongu, na Kajmanských ostrovech, v Lichtenštejnsku, Lucembursku a významně podpořilo příjmy státních rozpočtů ve formě licenčních poplatků. Rozvolněná regulace měla svůj dopad. Mezníkem se stala kauza Bank of Credit and Commerce International s hlavními sídly v Lucembursku a na Kajmanských ostrovech, která ukončila svou činnost v roce 1991. Během 15 let svého fungování byla hojně

⁴⁴ *Offshore Financial Centers IMF Background Paper* [online]. In: IMF: Monetary and Exchange Affairs Department, 2000 [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <https://www.imf.org>

⁴⁵ Pokyny Ministerstva financí č. D-332, D-333, D-334; online: www.financnisprava.cz

⁴⁶ KLEIN, Štěpán a Karel ŽÍDEK. *Mezinárodní daňové plánování*. Praha: Grada, 2002. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 802470563x, str. 38-41

využívána k podvodům a praní špinavých peněz. Nejen, že podkopala důvěru v offshore bankovníctví, ale především poškodila pověst zemí, které byly s tímto typem podnikání spjaty.

Aby státy těmto případům do budoucna zamezily, byla přijata následující opatření:

- vysoké požadavky na žadatele o licenci,
- přijetí zákonů proti praní špinavých peněz založených na tzv. *Čtyřiceti doporučeních v boji proti praní špinavých peněz* vydaných mezinárodním Finančním akčním výborem (dále „**FATF**“),
- posílená spolupráce s dalšími zeměmi.⁴⁷

Rozlišujeme dvě základní naprosto rozdílné skupiny offshore bank – **pobočky zahraničních bank** a **malé soukromé banky**. Pobočky zahraničních bank shromažďují prostředky nerezidentů včetně klientů mateřské banky a půjčují je dál za minimální sazby. Mohou na sebe vázat další riskantní operace, které jsou v onshore zemích limitovány, ba i zakázány. Přesto mohou být transakce relativně bezpečné a oplývat nízkým rizikem. Příznivá výše úroků, lákavá pro klienty, odráží minimální zdanění bank a oproštění od zdanění úroků v offshore zemích. Období digitální ekonomiky a rychlé výměny informací vedou k aktivnímu zapojení zaměstnanců mateřských společností ve třetích zemích. Obohacují je o své know-how a zefektivňují jejich fungování. Místní pobočka renomované nadnárodní banky se v důsledku těší mnohem větší důvěře, než lokální banka bez ochranného štítu dobré pověsti. Naprostá většina mezinárodních bank si svou konkurenceschopnost udržuje prostřednictvím offshore podnikání. Vzpomeňme si na vysoce výkonného zaměstnance v daňovém ráji.

1.3.3. Pojišťovny

Offshore pojišťovací společnosti využívají obdobných výhod jako offshore banky. Zakládají se v zemích, které kladou pro vstup na trh institucím méně striktní podmínky, než vyspělé země OECD a jejich činnost je mnohem méně regulována. Kombinace s paušální nebo velmi nízkým zdaněním v jednotkách procent jim umožňuje fungovat velmi efektivně. Charakter pojišťovacích služeb jim navíc umožňuje využívat offshore

⁴⁷ PETROVIČ, Pavel. *Encyklopedie mezinárodního daňového plánování*. Beroun: Newsletter, 2002. ISBN 80-86394-81-6, str. 49-54

výhod a zároveň poskytovat díky globalizaci a digitálnímu věku své služby klientům z celého světa.

Offshore pojišťovnictví se od zemí OECD odlišuje

- výrazně nižší regulací činnosti;
- nižší kapitálovou náročností;
- velmi nízkou až neexistující daní z příjmu.

Existuje několik tříd licencí, na základě kterých poskytují offshore pojišťovny své služby od široké veřejnosti po úzkou skupinu osob. Tímto se dostáváme ke komerčním, takzvaným kaptivním pojišťovnám. Jedná se o zvláštní podnikatelské subjekty, který jsou součástí propojených osob nebo osob se společným zájmem a zakládají se za účelem krýt rizika z vlastní podnikatelské činnosti.

Často je zakládají koncerny či holdingové společnosti, které jimi kryjí rizika spojená s činností jejich dceřiných společností. Pojistné smlouvy jsou důsledkem analýzy rizik konkrétního podnikání a na rozdíl od tradičních pojišťoven mohou ty kaptivní lépe zohledňovat specifické požadavky klienta. Další výhodou je, že platby pojistného zůstávají ve skupině a navíc jsou odčitatelnou položkou od základu daně.

Kaptivní pojišťovny patří k nejméně regulovaným subjektům finančního trhu, neboť kryjí rizika omezeného počtu společností a neohrožují svou činností širokou veřejnost. Deregulace spolu s nízkým zdaněním z nich utváří výhodný nástroj daňového plánování a umožňuje jim generovat vysoký čistý zisk.

Fungování kaptivní pojišťovny je spjato s vyššími počátečními náklady na její zřízení, administrativními náklady způsobené jejím chodem, nutností krýt případné ztráty, a pro její důvěryhodnost je často nezbytné dokazovat, že není spřízněná se svou holdingovou skupinou.^{48, 49, 50}

V květnu 2016 existovalo bez mála 7 000 kaptivních pojišťovatelů. Z toho necelých 13% sídlících v Evropě. Za zmínku stojí Lichtenštejnsko, Lucembursko, Irsko a Malta. Z území,

⁴⁸ PETROVIČ, Pavel. *Encyklopedie mezinárodního daňového plánování*. Beroun: Newsletter, 2002. ISBN 80-86394-81-, str. 55-56

⁴⁹KLEIN, Štěpán a Karel ŽÍDEK. *Mezinárodní daňové plánování*. Praha: Grada, 2002. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 802470563x, str. 49

⁵⁰ PETROVIČ, Pavel. *Encyklopedie daňových rájů a jejich využití*. Praha: Akont, 1998. ISBN 8086394816, str. 56-57

která jsou součástí Spojeného království Velké Británie a Severního Irska to jsou Anguilla, Bermudy, Britské panenské ostrovy, Guernsey, Kajmanské ostrovy, Ostrov Man a Jersey.^{51, 52}

⁵¹ 12 Helpful Captive Insurance Statistics and Facts. In: *Spring* [online]. 2016 [cit. 2017-12-07]. Dostupné z: <http://www.springgroup.com>

⁵² Mezi mimoevropskými teritorii sloužícími jako domicily kaptivních pojišťoven patří Vermont, Utah, Delaware, Guernsey, Nevis, Barbados, Hong Kong, Panama a řada dalších. [Zdroj: online: www.springgroup.com/; www.captive.com]

2.Právní regulace

Když v polovině 60. let 20. století přišel Boeing se svou sedm tři sedmičkou, jedním z nejuspěšnějších dopravních letounů novodobé historie, jen tím podpořil globalizační rozpuk.⁵³ Ve stejné době se začal zvyšovat zájem o využívání výhod daňových oáz. Staly se součástí stále složitějšího a důmyslnějšího systému optimalizace celosvětového podnikání. V sedmdesátých a osmdesátých letech jejich oblíbenost i přes zdokonalující se legislativní počiny stále narůstala.⁵⁴ Křivka růstu kulminovala na začátku let devadesátých spolu s novými impulsy – pádem železné opony, nástupem počítačů a internetu a s tím souvisejícím rozvojem komunikačních technologií.⁵⁵

Se zmenšující se vzdáleností, dostupností informací a možností rychlé přímé komunikace se otevřely dříve nevídané možnosti mezinárodnímu obchodu. Toho v 60. letech jako první využily Spojené Státy Americké. Lokální společnosti expandovaly do Evropy a Američané se dostali poprvé ve velkém měřítku do konfrontace se vkusem evropského zákazníka odlišnou kulturou.⁵⁶ V 70. letech v reakci na vývoj přeshraničního obchodování zrevidovala mezinárodní organizace OECD jednotný model smlouvy o zamezení dvojího zdanění a státy jej implementovaly do svých národních právních řádů.⁵⁷ Zároveň obchodníci, finanční a bankovní instituce hledali možnosti, jak své podnikání ještě více zefektivnit a naplno profitovat z nastavení právního a daňového systému různých zemí. Mezinárodní obchod byl v období velkého rozkvětu a příjmy státních rozpočtů byly ročně ochuzeny o nemalé částky.

Legální podnikání nebylo jediné na vzestupu. Služby daňových rájů se také významně podílely na zastírání původu peněz získaných nelegální činností před trestními orgány. Svou špetkou do mlýna přispívala mlčenlivost finančních institucí, neprůhledné vlastnické struktury společností v offshore jurisdikcích, i nedostatečná spolupráce zemí v potírání organizovaného zločinu. Za účelem řešení této problematiky se na konci 80. let nejmocnější státy světa zasadily o vytvoření Finančního akčního výboru.

⁵³ HLAVÁČEK, Petr. Stručná historie letectví. In: *CzechAirliners* [online]. 2014 [cit. 2017-12-15]. Dostupné z: <https://czechairliners.net/index.php/archiv-clanku-1/249-strucna-historie-letectvi.html>

⁵⁴ KLEIN, Štěpán a Karel ŽÍDEK. *Mezinárodní daňové plánování*. Praha: Grada, 2002. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 802470563x., str. 13-15

⁵⁵ HUGO, Jan. Books in the digital age. In: *Maxdorf* [online]. [cit. 2017-12]. Dostupné z: <http://maxdorf.com/books-in-the-digital-age>

⁵⁶ JOSHI, Rakesh Mohan. *International Business: Oxford higher education*. 7, ilustrované vydání. Oxford University Press, 2009. ISBN 0195689097., str. 130-132

⁵⁷ NERUDOVA, Danuše. Harmonizace nepřímého zdanění. *Daně a právo v praxi*. 2005, (7), 31-38. ISSN 1211-7293.

Do celosvětové debaty se v současnosti zapojuje také Organizace spojených národů. Nezávisle na OECD vydává modelové úmluvy o zamezení dvojího zdanění. V roce 2016 vydal Nezávislý expert OSN pro zahraniční dluh a lidská práva a dva členové Poradního orgánu Rady pro lidská práva prohlášení, ve kterém apelují na spojené národy, aby vytvořily orgán OSN pro boj s daňovými ráji.⁵⁸

Postupně se vydělily dvě základní linie mezinárodních iniciativ angažující se v boji proti daňovým rájům. Jsou živnou půdou pro budoucí právní úpravu mezinárodní koordinace a kooperace s cílem zamezit daňovým únikům:

- boj proti praní špinavých peněz; a
- legální offshore podnikání a s ním související boj proti vyhýbání se daňové povinnosti.

2.1. Boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti

2.1.1. FATF

Nevýznamnějším mezinárodním uskupením angažujícím se v boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti je Finanční akční výbor. Skupina nejrozvinutějších ekonomik světa G7⁵⁹ jej založila v roce 1989.

Takzvaný FATF, v angličtině Financial Ask Task Force, je mezinárodní nevládní organizace s celosvětovým vlivem na vytváření standardů a hodnocení právních řádů v oblasti boje proti praní špinavých peněz. Uskupení má 37 členů (tj. 35 států a 2 regionální uskupení – Radu Evropy a Radu Perského zálivu), 9 přidružených členských uskupení a 24 pozorovatelů. Česká republika není přímo členem FATF, ale je součástí takzvaného regionálního uskupení a doporučení FATF implementovala do svého právního řádu. Dohromady je k dodržování standardů výboru zavázaných více než 180 jurisdikcí.⁶⁰

⁵⁸ After disclosure on Bahamas tax havens, UN experts urge governments to take action. In: *UN News Centre* [online]. 2016 [cit. 2017-12-16]. Dostupné z: <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=55226#.WkvknWdy51Y>

⁵⁹ G7 je skupina sedmi největších nejrozvinutějších ekonomik světa. Zahrnuje Kanadu, Francii, Německo, Itálii, Japonsko, Spojené království a Spojené státy Americké. Drží více než 62% celosvětového bohatství. Jejich představitelé se pravidelně setkávají od roku 1975 a diskutují finanční a měnové otázky členů, mezinárodní ekonomické vztahy, mezinárodní politiku, terorismus a ekologii. [Zdroj: www.investicniweb.cz]

⁶⁰ History of the FATF. In: *FATF* [online]. 2017 [cit. 2017-12-16]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/about/historyofthefatf/>

Rok po svém vzniku vydal FATF „Čtyřicet doporučení v boji proti praní špinavých peněz“ a v roce 2001 k nim přidal devět „Speciálních doporučení v boji proti financování terorismu“. Doporučení byla několikrát revidována. Ta nejnovější vydal výbor v roce 2012. Kromě čtyřiceti doporučení FATF pravidelně třikrát do roka sestavuje a zveřejňuje *seznam nespolupracujících a vysoce rizikových jurisdikcí*. Nejnovějšímu seznamu dominují pouze dvě nespolupracující (Korejská lidově demokratická republika a Irán) a devět vysoce rizikových jurisdikcí⁶¹. Jedinou evropskou zemí na seznamu je Bosna a Hercegovina, která však s FATF spolupracuje a zavázala se implementovat jím identifikované a vyžadované reformy a akce.⁶²

Na základě pravidel FATF mají subjekty náchylné ke zneužití pro praní špinavých peněz a financování terorismu povinnost hlásit transakce podezřené z takové činnosti. K tomuto účelu byly v zemích zřízeny **finanční zpravodajské jednotky**, které přijímají a prošetřují hlášení o transakcích vyvolávajících podezření o praní špinavých peněz a financování terorismu od subjektů náchylných k této činnosti. Pravomoci jednotek se odvíjí od jejich pozice ve státní správě. Jedná se o útvary administrativní mimo orgány činné v trestním řízení, či jednotky policejní. **Administrativní jednotky** mají většinou umožněný bezproblémový přístup k bankovním údajům, informacím o cenných papírech a někdy také k daňovým údajům. Zároveň mívají přesně stanovený postup, za jakých podmínek mohou předat informace policejnímu orgánu. Naopak **policejní jednotky** mívají k obdobným informacím ztížený přístup, neboť si musí zajistit souhlas státního zástupce nebo soudce. Česká republika zřídila od 1. ledna 2017 správní úřad - Finanční analytický úřad v podřízenosti Ministerstva financí, který plní funkci finanční zpravodajské jednotky pro Českou republiku.

2.1.2. Další mezinárodní spolupráce

Pravomoci v oblasti proti legalizaci výnosů z trestné činnosti má také **Evropská komise**. Pro účely pomoci Evropské komisi se pravidelně schází „Výbor pro prevenci praní peněz a financování terorismu“.

⁶¹ Mezi devět zemí vykazujících strategické nedostatky patří Bosna a Hercegovina, Etiopie, Irák, Srí Lanka, Sýrie, Trinidad a Tobago, Tunisko, Vanuatu a Jemen. Ze seznamu byla nově vyškrtuta Uganda jako země, jež naplnila právní a regulativní požadavky FATF:

⁶² Improving Global AML/CFT Compliance: On-going Process - 3 November 2017. In: *Public Statement: Outcomes Joint FATF/GAFILAT Plenary* [online]. Buenos Aires, 2017, 3 November 2017 [cit. 2017-12-16]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org>

Při **Radě Evropy** funguje „Výbor expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu“, takzvaný „MONEYVAL“. Sdružuje především státy, které nejsou členy FATF včetně České republiky. Zástupci zemí se pravidelně schází. MOVEVAL stejně jako FATF vydává vzájemná hodnocení fungování a efektivity boje proti praní špinavých peněz členských zemí.

Světová banka a **Mezinárodní měnový fond** spolupracují na celosvětové osvětě o nutnosti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Vydali „*Metodologii boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu*“, „*Zprávu o dodržování standardů a kodexů a Doporučení FATF proti praní špinavých peněz a financování terorismu*“ a vydávají podrobné hodnotící zprávy.⁶³

2.1.3. Česká republika

Právní úprava České republiky v oblasti legalizace výnosů z trestné činnosti odráží klasickou hierarchii právních předpisů. Do systému závazných pravidel vstupují iniciativy mezinárodních organizací, v tomto případě zejména FATF; dále mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána podle článku 10 Ústavy České republiky; právní úprava Evropské unie a konečně české zákony a podzákoné předpisy v aktuálním znění. Následující řádky shrnují nejvýznamnější legislativní počiny závazné na území České republiky.

Mezinárodní smlouvy

- *Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu*, 1990, umožnila výměru informací o vyšetřovaných subjektech mezi spolupracujícími finančními jednotkami signatářů;
- *Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu*, 1999, signatářům mimo jiné ukládá trestněprávně postihovat všechny formy financování terorismu.

Přímo aplikovatelná evropská nařízení

- *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1889/2005 ze dne 26. října 2005 o kontrolách peněžní hotovosti vstupující do Společenství nebo je opouštějící;*

⁶³ Mezinárodní spolupráce - Boj proti praní peněz a financování terorismu. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2005 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz>

- *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1781/2006 ze dne 15. listopadu 2006 o informacích o plátcích doprovázejících převody peněžních prostředků.*

Vnitrostátní úprava

- *Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu - zákon implementuje směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 26. října 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu a směrnici Komise 2006/70/ES, která k ní stanoví prováděcí opatření;*
- *Zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí;*
- *Vyhláška č. 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu;*^{64, 65}
- *Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.*

2.2. Smlouvy o zamezení dvojího zdanění

V mezinárodním zdanění je stěžejní, zdali mají země mezi sebou uzavřenou mezinárodní smlouvu o zamezení dvojího zdanění. Aby nedocházelo k dvojímu zdanění nebo naopak nezdanění příjmů, aby se omezily možnosti daňového úniku, aby byla zajištěna výměna informací a dodržovaly se antidiskriminační zásady. Nastavení daňových dohod mezi státy může velmi významně ovlivnit rozhodování holdingových společností v oblasti mezinárodního daňového plánování (zdali společnost do země vůbec umístit, a nastavení právních a ekonomických vazeb mezi subjekty ve skupině). Smlouvy o zamezení dvojího zdanění mezi sebou uzavírají vždy dva státy. Hovoříme o celosvětové síti několika tisíců bilaterálních dohod. Nastavení smluv vychází ze vzorových úmluv přiblížených níže v textu.

⁶⁴ Historie a základní charakteristika boje proti praní špinavých. In: *Ministerstvo financí ČR - FAÚ* [online]. [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Stav_Historie-boje-proti-prani-spinavych-penez-v-CR.pdf.

⁶⁵ Legalizace výnosů z trestné činnosti. *Dohled a regulace: Legislativní základna* [online]. ČNB, 2017 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/legislativni_zakladna/legalizace_vynosu/

Rozlišujeme dva případy dvojího zdanění příjmů na mezinárodní úrovni:

- **právní dvojí zdanění** nastane v případě, kdy na základě daňových systémů států poplatníkovi vznikne daňové rezidentství ve dvou státech či pokud jeden stát zdaní příjem z titulu daňového rezidentství a druhý z titulu geografického umístění zdroje příjmu na jeho území;
- **ekonomické dvojí zdanění** je situace, kdy by národní daňové systémy nepřihlédly k situaci, že příjmy ze zdrojů v zahraničí již byly zaplacené. Typickým případem je dvojí zdanění dividend, kdy v jednom státě se zdaní z titulu umístění zdroje a v místě, kde se nachází příjemce dividendy, se zdaní podruhé z titulu daňového domicilu. (Na území Evropské Unie brání dvojímu zdanění dividend Směrnice Rady č. 2003/123/ES⁶⁶).⁶⁷

Mezinárodní daňové smlouvy mají dvojímu zdanění zabránit. Jejich uplatnění zamezuje úplně právnímu dvojímu zdanění, neboť jasně určí daňový domicil osoby. Dopady ekonomického dvojího zdanění pouze zmírňují tím, že poplatníkovi umožní zápočet daně zaplacené v zahraničí.

Může však nastat i situace **dvojího nezdanění příjmů**. Například tehdy, kdy jeden stát poskytne daňovou výhodu nezdanění příjmu a druhý stejný typ příjmu od daně osvoboduje.

2.2.1. Rozdělení a interpretace mezinárodních daňových smluv

Mezinárodní daňové smlouvy se dělí na omezené a komplexní. Omezené se týkají konkrétních příjmů a majetku, typicky smlouvy v oblasti letecké a pozemní přepravy. Komplexní pokrývají všechny příjem a majetek.

V současnosti existují dvě modelové smlouvy, kterými se státy mohou řídit při vytváření vlastních bilaterálních smluv. Jsou jimi

- **modelová smlouva OECD;** a
- **modelová smlouva OSN,**

⁶⁶ Směrnice Rady 2003/123/ES ze dne 22. prosince 2003, kterou se mění směrnice 90/435/EHS o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států

⁶⁷ Nerudová, D. Zdaňování příjmů rezidenta České republiky ze zdrojů v zahraničí. *Daně a právo v praxi*. 2007, r. 12, č. 4, s. 31 - 38, ISSN 1211-7293

jejichž ustanovení jsou podle potřeby revidována tak, aby odpovídala soudobým potřebám mezinárodního zdanění. Za specifické jsou dále považovány smlouvy o zamezení dvojího zdanění Spojených států amerických. Daňové rezidentství neodvozuje ani od trvalého pobytu, ani od délky pobytu na konkrétním území, ale od státního občanství poplatníka. Atypičnost smluv si u některých odborníků vysloužila příčku třetího typu vzorové smlouvy – **vzorové smlouvy USA**.⁶⁸

V roce 2005 předložila Evropská Komise **návrh evropské smlouvy o zamezení dvojího zdanění**. Snahou bylo sjednotit stávající systém bilaterálních smluv zemí tak, aby byly v souladu se Smlouvou o fungování Evropské Unie, zejména s jejími antidiskriminačními zásadami rezidentů a nerezidentů. Východiskem bylo hojně užívané znění smlouvy OECD. Návrh dosud nebyl přijat.⁶⁹

V současné době **OECD plošně mění smlouvy o zamezení dvojího zdanění**. V rámci implementace takzvaného akčního plánu BEPS⁷⁰ byla v červnu 2017 státům předložena k podpisu mnohostranná dohoda OECD, která bude mít dopad na více než 2000 smluv o zamezení dvojího zdanění. Nedlouho poté vydala OECD návrh aktualizace vzorové smlouvy včetně Komentáře ke smlouvě a předložila jej státům ke schválení.^{71, 72}

Aplikace mezinárodní a vnitrostátní daňové úpravy

Mezinárodní daňové smlouvy se aplikují přednostně před vnitrostátním právem. Svými ustanoveními omezují daňovou povinnost uvnitř státu, ale nemohou uložit více daňových povinností, než ukládá stát. Vnitrostátní právo se v případech s mezinárodním prvkem užije pro ukládání a výběr daní, a pokud není v mezinárodní smlouvě uvedeno jinak, použijí se vnitrostátní procesní pravidla.

Při uzavírání a výkladu smluv se použijí obecná pravidla *Vídeňské úmluvy o smluvním právu z 23. května 1969* (v České republice byla vyhlášena ve sbírce mezinárodních smluv pod číslem 15/1988 Sb.). V tomto duchu musí být i smlouvy daňové vykládány „v dobré

⁶⁸ Mezinárodní smlouvy o zamezení dvojího zdanění. In: NERUDOVI, Danuše. *Daně a právo v praxi* [online]. Sagit, 2007 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <http://www.sagit.cz/info/dane-a-pravo-v-praxi-c-6-2007>

⁶⁹ Taxation and Customs Union: Double taxation Conventions. In: *European Commission* [online]. 2017 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu>

⁷⁰ S Akčním plánem BEPS se čtenář může seznámit v následujícím textu této práce.

⁷¹ OECD plošně mění smlouvy o zamezení dvojímu zdanění. In: *Daňové a právní aktuality: Ze Světa* [online]. 2017 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <http://danovky.cz>

⁷² OECD zveřejnila návrh aktualizace vzorové smlouvy o zamezení dvojího zdanění. In: *Daňové a právní aktuality* [online]. 2017 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <http://danovky.cz>

víře, v souladu s obvyklým významem, který je dáván výrazům v jejich celkové souvislosti, a s přihlédnutím k předmětu a účelu smlouvy“⁷³. Přestože má úmluva přes 200 signatářů, je vhodné si před její aplikací na konkrétní případ ověřit, zdali ji konkrétní země podepsala a řídí se jejími pravidly.⁷⁴

2.2.2. Rozdíly mezi vzory OECD a OSN

Základní rozdíl mezi modely OECD a OSN tkví v odlišném přístupu k právu států na zdanění příjmu. Vzorem OECD se řídí především vyspělé státy, které ponechávají právo zdanit příjem státu, jehož je poplatník rezidentem. Zavazuje členské státy OECD včetně Česká republiky, která je jejím členem od roku 1995. Model OECD se hojně rozšířil i mezi nečlenskými zeměmi OECD.

Smlouvy podle modelu OSN jsou uzavírány častěji s rozvojovými zeměmi. Upřednostňují zdanění ve státě zdroje a jsou kompromisem mezi zdaněním podle rezidentství a zdanění ve státě, kde je příjem generován. Účelem je, aby se daňové příjmy z investic rozdělily mezi země poskytující kapitál. Zdaňují pouze čistý příjem a jejich použití předpokládá přiměřenou výši daně, která neodradí zahraniční investory.

Porovnáním ustanovení obou modelů dojdeme k závěru, mají rozdílně upravené definice stálé provozovny, zisku podniků, dividend, úroků, licenčních poplatků (royalties), zisků ze zcizení majetku a zdanění ostatních příjmů.⁷⁵

Vzhledem k tomu, že se tato práce zabývá daňovými výhodami, které nabízí právní systémy evropských zemí, a případová studie ve třetí kapitole této práce se zaměřuje na vybrané instituty daňového práva České republiky a Nizozemí (jako členy OECD) a Ruska (jako nečlenské a přesto země kooperující s OECD), obsáhnou následující řádky pouze otázku vzorové smlouvy OECD, jež je v tomto případě relevantní.

2.2.3. Modelová smlouva OECD

První model vzorové smlouvy o zamezení dvojího zdanění OECD byl vydán v roce 1963 a vycházel z modelové úmluvy OSN z roku 1928. Současná podoba je výsledkem revizí

⁷³ Cit. čl. 31 odst. 1 Vídeňské úmluvy o smluvním právu z 23. května 1969

⁷⁴ PAZDEROVÁ, Lenka. Vzorová smlouva OECD o zamezení dvojímu zdanění. In: *Právnická fakulta Univerzity Karlovy* [online]. 2013 [cit. 2017-12-14]. Dostupné z: <https://www.prf.cuni.cz>

⁷⁵ Mezinárodní smlouvy o zamezení dvojího zdanění. In: NERUDOVÁ, Danuše. *Daně a právo v praxi* [online]. Sagit, 2007 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <http://www.sagit.cz>

v oblasti zdaňování příjmů a majetku z let 1977, 1992, 2000, 2003, 2005, 2008, 2010, 2014 a změn týkající se dědické a darovací daně z let 1966 a 1977. Komentář k Vzorové smlouvě OECD její články vysvětluje a poukazuje na výhrady států k ustanovením smlouvy. Komentář je nezávaznou interpretací, všeobecně přijímanou a respektovanou i národními soudy.⁷⁶

Modelová smlouva OECD upravuje zdanění příjmů a majetku. Pro zamezení dvojího zdanění či dvojího nezdanění zavedla **dva druhy práv**.

- **Obecné právo**, na jehož základě má každý smluvní stát právo příjem a majetek zdanit; a
- **Výhradní právo**, podle kterého zdaní stát, jehož je poplatník rezidentem.

Osobní působnost se vztahuje na osoby, které jsou rezidenty jednoho nebo obou smluvních států. „Osobou“ je myšlena osoba fyzická, společnost či jiné sdružení osob. Právnícká osoba, na kterou se vztahuje podle vnitrostátních předpisů rezidentství obou států, má být zdaněna v místě svého skutečného vedení.

Skrz věcnou působnost je vzor aplikovatelný na daně z příjmu (fyzických i právnických osob), majtkové daně (daň z nemovitých věcí), daň dědickou a darovací. Smluvní strany mohou rozšířit působnost smlouvy i na daně obdobného druhu účinné po podpisu smlouvy.

Příklady zdanění příjmů dle modelové smlouvy OECD

- **Příjmy z nemovitého majetku** osob i podniků má právo zdanit stát, ve kterém se nemovitost nachází.
- **Zisky podniků** se zdaní ve státě, ve kterém se nachází stálá provozovna (odpovídající definici v čl. 5 smlouvy), pokud jsou jejím prostřednictvím generovány příjmy. V ostatních případech budou daněny jen ve státě rezidence. Příjmy podniků ze sektoru letecké a vodní přepravy, příjmy umělců a sportovců a také dividendy, úroky a licenční poplatky podléhají separátní úpravě. Příjmy mezi centrální a stálou provozovnou podniku se alokují na základě vykonávaných funkcí. Provozovny mezi sebou musí dodržovat princip tržního odstupu („arm’s length principle“) a tedy dodržovat nastavení vzájemného obchodování jakoby nebyly propojené. S tím úzce souvisí nastavení převodních cen,

⁷⁶ *Model Tax Convention on Income and on Capital: Condensed Version 2017*. In: 2017. Dostupné také z: <http://www.oecd.org>

ke kterému OECD vydalo směrnici o převodních cenách. Užití pravidel pro nastavení transferových cen je jedním ze způsobů, jak zamezit daňovým únikům. Velkou výhodou je možnost vzájemného započtení souvisejících nákladů v rámci podniku za časové období určené bilaterální daňovou smlouvou. Některé bilaterální smlouvy podle vzoru OECD zakotvují povinnost druhého smluvního státu umožnit opravu výpočtu daně u spojené osoby, které byla na základě výpočtu alokace příjmů mezi propojenými osobami doměřena daň, v souladu s pravidly bilaterální smlouvy.

- **Právo na zdanění dividend, úroků a licenčních poplatků** má stát rezidence příjemce nebo stát zdroje. Vzájemné působení pravidel zajistí, že příjem nebude zdaněn dvakrát, a zároveň, že bude jednou zdaněn. Ve státě zdroje je obvykle daň snížena nebo dojde k úplnému zápočtu sražené daně. Užití smlouvy je podmíněno konceptem skutečného vlastnictví⁷⁷. Tedy, že příjemce podílů na zisku, úroků a licenčních poplatků musí být jejich skutečným vlastníkem. Tím se má zabránit „treaty shopping“ jako jednomu ze způsobů daňové optimalizace – umístování společností do zemí s výhodnými bilaterálními dohodami a zakládání průtokových společností. Na jedné straně je možné využívat výhodně nastavených daňových smluv, na straně druhé musí být využití kladů systému založeno na reálné aktivitě a ne na existenci prázdne společnosti.^{78,79}

Probíhající implementace změn bilaterálních daňových smluv

Změny, které přináší Akční plán BEPS zasáhnou i oblast mezinárodních daňových smluv. K *Mnohostranné úmluvě o implementaci opatření k boji proti snižování daňového základu a přesouvání zisků ve vztahu k daňovým smlouvám* (dále „**Mnohostranná úmluva**“) se připojila i Česká republika. Jedná se o smlouvu uzavřenou podle čl. 10 Ústavy České republiky a čeká ji ratifikační proces zakončený zveřejněním ve Sbírce mezinárodních smluv. Po nabytí účinnosti bude potřeba revidovat všech 87 platných bilaterálních smluv o zamezení dvojího zdanění, které Česká republika uzavřela.

Mnohostranná úmluva je výsledkem uskutečnění opatření číslo 15 Akčního plánu BEPS. Pro změny stávajících bilaterálních smluv byla vybrána právě forma mezinárodní smlouvy

⁷⁷ Tzv. beneficial ownership

⁷⁸ Mezinárodní smlouvy o zamezení dvojího zdanění. In: NERUDOVA, Danuše. *Daně a právo v praxi* [online]. Sagit, 2007 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <http://www.sagit.cz>

⁷⁹ PAZDEROVÁ, Lenka. Vzorová smlouva OECD o zamezení dvojímu zdanění. In: *Právnická fakulta Univerzity Karlovy* [online]. 2013 [cit. 2017-12-14]. Dostupné z: <https://www.prf.cuni.cz>

slibujíc si rychlou, koordinovanou a jednotnou změnu. Přesto je pravděpodobné, že proces vypořádání výhrad a oznámení států, technické překážky v podobě rozdílné terminologie a ratifikační procesy prodlouží komplexní implementaci na několik let. OECD nestanovila pro zapracování změn žádný časový limit. Dohodu podepsaly mezi jinými i Nizozemsko, Rusko a státy s vyšším rizikem výskytu agresivního daňového plánování (např. Andorra, Lucembursko, Lichtenštejnsko, Ostrov Man, Kypr, Guernsey).

Ustanovení jsou dvojího charakteru- **minimální standardy** implementují všechny signatářské státy bez výjimky a **volitelná ustanovení** jsou ponechána na jejich vlastním uvážení. Společnosti nebudou moci využívat dvoustranných smluv prvoplánově ke snížení svých základů daně. V tomto případě se státy nejspíše vydají cestou takzvaného „principal purpose test“. Ten stanoví, že společnost nesmí využít daňovou smlouvu, je-li zřejmé, že jedním z hlavních účelů pro nastavení struktury nebo transakce je získání daňové výhody z této smlouvy plynoucí. Povinností je také přijetí opatření pro řešení sporů v oblasti dvojího zdanění. Nepovinná jsou pravidla pro stálé provozovny a opatření proti hybridním schémátům.^{80,81}

2.3. Převodní ceny

Velké nadnárodní společnosti působí celosvětově a rozhodují se, kde alokovat své aktivity, jak je strukturovat a financovat a jak nejlépe využít výhod jednotlivých trhů. Určují, jak rozmístit své celkové zisky mezi jednotlivé entity aby byly co nejvýnosnější a které služby a výrobky mají být součástí obchodování uvnitř podniku. K tomu všemu je nezbytné nastavit převodní (transferové) ceny. Pokud to právní řády dovolují, mohou směřovat své globální zisky členům skupiny s nízkými daňovými sazbami, aniž by tam přemístili odpovídající ekonomickou aktivitu, aktiva, rizika či řízení. Pravidla transferových byla vytvořena pro zajištění rovnoměrného rozmístění zisku a reálné aktivity a zároveň mají pomoci zamezit dvojímu ekonomickému zdanění.⁸²

⁸⁰ *Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent Base Erosion and Profit Shifting*. In: OECD, 2017. Dostupné také z: <http://www.oecd.org>

⁸¹ Česká republika podepsala mnohostrannou daňovou úmluvu proti optimalizaci daní. In: *Stálá mise České republiky při OECD v Paříži* [online]. 2017 [cit. 2017-12-19]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz>

⁸² *Dealing Effectively with the Challenges of Transfer Pricing*. In: *OECD* [online]. 2012 [cit. 2017-12-18]. Dostupné z: <http://www.oecd.org>, str. 3-15

2.3.1. Směrnice OECD o převodních cenách

V roce 1995 vydala OECD „Směrnici o převodních cenách pro nadnárodní podniky a daňové správy“ (dále „Směrnice OECD o převodních cenách“). Ta navazuje na článek 9 *Modelové smlouvy OECD o dvojím zdanění* – na úpravu sdružených podniků a na vymezení principu tržního odstupu transakcí mezi dvěma společnostmi. Směrnice, jež prošla mnoha revizemi⁸³, má podnikům a daňové správě pomoci v uplatňování principu odstupu (arm's length principle). Ten vyžaduje, aby vnitropodnikové transakce byly naceněny stejně jako mezi nezávislými stranami. Přehledně stanovená pravidla pro nastavení převodních cen mezi personálně nebo ekonomicky propojenými podniky napomáhají společnostem i daňové správě správně určit základ daně. Podnikatelé mají v takovém případě vůči daňové správě povinnost v rámci dokazování tvrzené daně doložit⁸⁴ způsob, jakým cenu vytvořili a jestli by postupovali stejně, pokud by se jednalo o nezávislé osoby. Pokud například český finanční úřad zjistí neoprávněné odchylky od stanovené ceny mezi sdruženými a nesdruženými podniky, upraví daňový základ o zjištěný rozdíl a doměří dodatečnou daň⁸⁵ spolu s dalšími sankcemi.

V důsledku realizace akcí 8 až 10 a 13 Akčního plánu BEPS, nastavila OECD tříступňový přístup k dokumentaci k převodním cenám, které podniky musí doložit. Nahrazuje dosavadní dvoustupňový přístup. Kromě již dříve vyžadovaných částí základní („masterfile“) a lokální dokumentace musí obsahovat také zprávu podle zemí („country-by-country reporting“). Poslední zavedená část má poskytnout přehled o dosažených finančních výsledcích a zaplacených daních ve státech, ve kterých skupina působí.

V souvislosti s BEPS aktualizovala OECD v roce 2017 Směrnici OECD o převodních cenách. Pravidla pro nastavení převodních cen mají do budoucna zajistit, aby rozdělení zisku v rámci skupiny podniků odpovídalo ekonomické podstatě jejich aktivit. Účelem je

⁸³ Nejnovější OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017 jsou dostupné na webových stránkách OECD.

⁸⁴ Detaily transakce uskutečněné mezi propojenými osobami se v daňovém přiznání k dani z příjmu právnických osob dokládají ve zvláštní příloze k daňovému přiznání. V příloze se provede výpočet vykázané částky a uvedou se v ní další potřebné údaje. [Zdroj: Formulář přiznání k dani z příjmu právnických osob podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů]

⁸⁵ §23 odst. 7 Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

zabránit nadnárodním koncernům koncentrovat zisky na územích s nízkým nebo nulovým zdaněním. Zisky společností mají odpovídat reálnému přínosu její aktivity ve skupině.⁸⁶

Metodika určení transakčních cen

Princip tržního odstupu má být podle OECD naplněn zejména výběrem vhodné transakční metody pro určení transakční ceny. Směrnice OECD doporučuje a detailně rozvádí celkem pět metod. Rozlišuje konkrétně:

- **tradiční transakční metody**
 - metodu srovnatelné nezávislé ceny (CUP⁸⁷),
 - metodu ceny při opětovném prodeji (RPM⁸⁸),
 - metodu nákladů a přírážky (COST +⁸⁹), a
- **transakční ziskové metody**
 - metodu rozdělení zisku (PROFI SPLIT⁹⁰), a
 - transakční metodu čistého rozpětí (TNMM⁹¹).

Tradiční metody porovnávají ceny nebo ziskové marže uplatňované v transakci mezi propojenými osobami a ceny používané v nezávislých transakcích. Při použití tradičních metod je nezbytné mít dostupné informace o nezávislých cenách. Ziskové metody jsou použitelné, pokud není možné získat potřebné nebo dostatečně kvalitní informace o nezávislých transakcích nebo výsledná převodní cena vypočítaná tradiční metodou vyvolává pochybnosti. Ziskové metody zkoumají ziskovost u transakcí mezi propojenými osobami.⁹² Výběr příslušné metody se odvíjí od provedené analýzy. Vhodnost metody se má určit na základě funkčního a rizikového profilu podniku. OECD a pokyny ministerstva financí České republiky vyžadují, aby byla vybrána vždy „nejvhodnější metoda dle okolností případu“.⁹³

⁸⁶ Transferové ceny a BEPS. In: *WARIDO* [online]. 2016 [cit. 2017-12-18]. Dostupné z: <http://www.warido.cz>

⁸⁷ CUP= Comparable Uncontrolled Price Method

⁸⁸ RPM= Resale Price Method

⁸⁹ COST+= Cost Plus Method

⁹⁰ PROFIT SPLIT= Profit Split Method

⁹¹ TNMM= Transactional Net Margin Method

⁹² OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017. In: *OECD* [online]. 2017 [cit. 2017-12-19]. Dostupné z: <http://www.keepeek.com>, str. 5-13

⁹³ Pokyn D – 332 Sdělení Ministerstva financí k uplatňování mezinárodních standardů při zdaňování transakcí mezi sdruženými podniky – převodní ceny, bod 3.3.

2.3.2. Převodní ceny v EU a České republice

Za účelem odstranění bariér uvnitř EU, sjednocení postupů a podpory mezinárodního obchodu vydala Evropská komise „*Kodex chování ohledně dokumentace tvorby převodních cen pro nadnárodní podniky v EU*“ (dále „**Kodex chování**“). Za nesplnění povinností navrhuje Kodex chování národním státům zavést tři druhy sankcí:

- sankce v souvislosti s dokumentací;
- sankce za nedostatečnou spolupráci na vnitrostátní a evropské úrovni; a
- sankce za nedodržení zásady tržního odstupu.⁹⁴

Česká republika implementovala doporučení OECD a Kodex chování do svého právního řádu v podobě tří právně nezávazných metodických pokynů ministerstva financí:⁹⁵

- **Pokyn č. D-332** - Sdělení Ministerstva financí k uplatňování mezinárodních standardů při zdaňování transakcí mezi sdruženými podniky – převodní ceny;
- **Pokyn č. D-333** - Sdělení Ministerstva financí k závaznému posouzení způsobu, jakým byla vytvořena cena sjednávaná mezi spojenými osobami; a
- **Pokyn č. D-334** - Sdělení Ministerstva financí k rozsahu dokumentace způsobu tvorby cen mezi spojenými osobami.⁹⁶

Nesprávné určení převodních cen může vyústit v daňovou kontrolu a doměření daně. V posledních letech se stupňuje množství a důkladnost daňových kontrol. Jen v roce 2016 doměřila česká finanční správa za chyby v převodních cenách okolo 900 milionů korun českých na tuzemských a zahraničních transakcích a s nimi související penále a úroky z prodlení. Pozváním ke kontrole mohou být krom úspěšně doměřené daně na základě nesprávně stanovených převodních cen v minulých zdaňovacích obdobích také vykázané ztráty, změna výše ziskovosti a vysoké fakturace za služby. Zahraniční daňové kontroly ve skupině mohou být návodem ke kontrolám i v České republice.⁹⁷

⁹⁴ Oddíl 5 Usnesení Rady a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, ze dne 27. června 2006 o kodexu chování ohledně dokumentace v oblasti převodních cen mezi sdruženými podniky v Evropské unii č. 2006/C 176/01

⁹⁵ SOLILOVÁ, Veronika, Vendula BÍLKOVÁ a Jana VRTALOVÁ. *Metody určení převodních cen* [online]. In: 2006 [cit. 2017-12-19]. Dostupné z: kvf.vse.cz; str. 1-4

⁹⁶ Pokyn Ministerstva financí č. D-332, D-333, D-334; online: www.financnisprava.cz

⁹⁷ Finanční správa si zamilovala převodní ceny. In: *KPMG: Články a analýzy* [online]. 2017 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <https://home.kpmg.com>

Institut předběžného Závazného posouzení v České republice

Základem pro správné určení převodních cen v České republice je § 23 Zákona o daních z příjmů č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších přepisů (dále „**Zákon o daních z příjmů**“). Stanoví, že pro zjištění základu daně se vychází z výsledku hospodaření (zisku nebo ztráty), anebo z rozdílu mezi příjmy a výdaji u poplatníků, kteří nevedou účetnictví. Předpoklad určení transferových cen podle zásady tržního odstupu dovozujeme z § 20 odst. 3 a odst. 7 Zákona o daních z příjmů. Neboť *“liši-li se ceny sjednané mezi spojenými osobami od cen, které by byly sjednány mezi nespojenými osobami v běžných obchodních vztazích za stejných nebo obdobných podmínek, a není-li tento rozdíl uspokojivě doložen, upraví se základ daně poplatníka o zjištěný rozdíl”*⁹⁸ (při splnění dalších zákonných podmínek).

Pro předejití nejasnostem Zákon o dani z příjmů přehledně rozlišuje a definuje kapitálově a jinak spojené osoby. Další úpravu transferových cen nalezneme v ustanoveních § 35a (oblast investičních pobídek a penále) a §38nc (*„Závazné posouzení způsobu, jakým byla vytvořena cena sjednávaná mezi spojenými osobami“*, dále jen **„Závazné posouzení“**) Zákona o daních z příjmů, a v § 132 a násl. Zákona č. 280/2009 Sb., Daňovém řádu (*„Řízení o závazném posouzení“*).

Daňoví poplatníci mají možnost ověřit si předem, zda je způsob tvorby jejich cen mezi spojenými osobami nebo sdruženými podniky pro účely stanovení základu daně v souladu s principem tržního odstupu, jak stanoví § 23 odst. 7 Zákona o daních z příjmů a článek 9 smluv o zamezení dvojího zdanění (*„Sdružené podniky“*). Nově s účinností od 1. ledna 2018 mají i daňoví nerezidenti možnost požádat o závazné daňové posouzení způsobu určení základu daně stálé provozovny v souladu s §39nd Zákona o daních z příjmů.⁹⁹

České Závazné posouzení je založeno na principech předběžných cenových dohod (zkráceně APA= advanced pricing methods) předvídaných Směrnicí OECD o převodních cenách a dalšími mezinárodními standardy. Poplatník, na kterého se Závazné posouzení bude vztahovat (nebo např. zakladatel právnické osoby, která se bude podílet na transakci), podá u místně příslušného správce daně (svého finančního úřadu) žádost, předloží

⁹⁸ Cit. § 20 odst. 7 věta první *Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů*. In: 1992.

⁹⁹ Daňové novinky: Deloitte Česká republika, prosinec 2017. In: *Deloitte* [online]. 2017 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <https://edu.deloitte.cz>

k ní příslušnou dokumentaci¹⁰⁰ a zaplatí správní poplatek ve výši 10 000 Korun českých¹⁰¹. Právní institut Závazného posouzení má poplatníkovi poskytnout určitý stupeň jistoty, jak bude správce daně postupovat při posouzení transferových cen pro účely základu daně.¹⁰²

Country-by-country reporting součástí třístupňové daňové dokumentace

Výměnu informací v rámci EU upravuje *Směrnice Rady 2011/16/EU, o správní spolupráci v oblasti daní, aktuálně ve znění směrnice Rady 2014/107/EU*. Směrnice byla implementována do českého právního řádu *Zákonem č. 163/2013 Sb., o mezinárodní spolupráci při správě daní a o změně dalších souvisejících zákonů* (dále „**Zákon o mezinárodní daňové spolupráci**“).

Třístupňový přístup k dokumentaci k převodním cenám ve vztahu ke správě daní nadnárodních podniků vychází z Akčního plánu BEPS. Třetí stupeň dokumentace - část **country-by-country reporting** neboli česky povinnost podávat Zprávu podle zemí - zavedla Česká republika novelou Zákona o mezinárodní daňové spolupráci. Reportující entita (nejčastěji mateřská společnost) má každoroční **povinnost daňového výkaznictví za nadnárodní skupinu**, jejíž konsolidovaný obrat za předcházející účetní období přesáhl 750 milionů EUR. Společnosti, které do nadnárodní skupiny patří a zároveň nejsou reportující entitou, mají **povinnost ohlásit** Specializovanému finančnímu úřadu, která entita ve skupině za ně bude reportovat. Zákon o mezinárodní daňové spolupráci stanoví také sankce. Za nesplnění ohlašovací povinnosti hrozí poplatníkovi pořádková pokuta do výše 500 000 Korun českých a za porušení povinnosti při oznamování hrozí české nejvyšší mateřské entitě nebo zastupující české entitě nadnárodní skupiny podniků pořádková pokuta až 1 500 000 Korun českých.^{103, 104}

¹⁰⁰ Poplatník zdokumentuje skutečnosti, které mohou mít podstatný vliv na způsob tvorby ceny, který má finanční úřad posoudit. Uvede zejména informace o skupině, podniku, obchodním vztahu a dalších skutečnostech, jež mají vliv na obchodní vztah, tvorbu ceny a jiné. [Zdroj: Pokyn D-333]

¹⁰¹ Příloha zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů Sazebník, část I, položka 1, bod 1. písm. n

¹⁰² Pokyn D – 333: Sdělení Ministerstva financí k závaznému posouzení způsobu, jakým byla vytvořena cena sjednávána mezi spojenými osobami. In: *Finanční správa* [online]. 2009 [cit. 2017-12-21]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz>

¹⁰³ Country by Country Reporting v České republice. In: *Accace* [online]. 2017 [cit. 2017-12-21]. Dostupné z: <https://accace.cz>

¹⁰⁴ §13zi, §13zp Zákona č. 164/2013 Sb., o mezinárodní spolupráci při správě daní a o změně dalších souvisejících zákonů

2.4. Akční plán BEPS a jeho implementace v Evropské Unii

V září roku 2015 publikovala OECD 15 závěrečných zpráv (dále „Závěrečné zprávy“) s doporučeními v oblasti legislativy, smluv o zamezení dvojího zdanění a sjednocení postupu daňových správ s úmyslem zamezit či alespoň omezit možnosti nadnárodních společností optimalizovat svou daňovou zátěž. Závěrečné zprávy vychází ze zprávy OECD vydaného v roce 2013 – zprávy „Addressing Base Erosion and Profit Shifting“ a dokumentu „Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting“. ¹⁰⁵ V roce 2015 vydala Evropská komise v reakci na probíhající mezinárodní diskuse a existující soutěž na poli daňové optimalizace vlastní akční plán pro spravedlivý a efektivní systém zdanění příjmů právnických osob v Evropské unii („Akční plán EU“). Označila a rozvedla v něm 5 klíčových oblastí, ve kterých je potřeba jednat. ¹⁰⁶ Česká republika průběžně novelizuje svůj právní řád a zahrnuje do něj pravidla, k jejichž implementaci se zavázala na mezinárodní a evropské úrovni.

2.4.1. Seznámení s BEPS

Balíček BEPS je komplexním souborem opatření Je takzvaným soft law instrumentem, jenž není právně závazný, ale očekává se, že země, které s jeho zněním souhlasily, jej začlení odpovídajícím způsobem do svého právního systému. Implementace zahrnuje některá okamžitě aplikovatelná opatření, jako je revize směrnice o převodních cenách. Další kroky vyžadují změny bilaterálních daňových smluv, vytvoření mnohostranného nástroje i implementaci na úrovni národních právních řádů.

Dopady BEPS na podnikání

Otázkou zůstává – budou mít výstupy BEPS dopad na podnikání nadnárodních společností? A jak ovlivní podnikání malých a středních podniků? Struktury mezinárodních společností, které odráží ekonomickou realitu jejich podnikání, by neměly být ve světle BEPS nijak postiženy. V opačném případě bude nutno struktury odpovídajícím způsobem restrukturalizovat. Kroky Akčního plánu BEPS

¹⁰⁵ ECD BEPS Action Plan – Moving from talk to action. KPMG International, kpmg.com/beps, 2017, str. 1-10

¹⁰⁶ SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ: Spravedlivý a efektivní systém daně z příjmů právnických osob v Evropské unii: pět klíčových oblastí, kde je třeba jednat, SWD(2015) 121 final. In: [Http://eur-lex.europa.eu](http://eur-lex.europa.eu) [online]. [cit. 2017-12-21]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu>

jsou konstruovány tak, aby minimalizovaly dopad na malé a střední podnikatele. Obsahují pravidla de minimis, čímž může být dopad na určité skupiny společností vyloučen. Příkladem uveďme povinnost podávat každoroční daňového výkaznictví za skupinu, které se týká pouze skupin, jejichž konsolidovaný obrat za celou skupinu za předcházející účetní období přesáhl 750 milionů EUR.

Společnosti mohou do budoucna očekávat, že do doby, než si všechny strany zvyknou na nová pravidla, se audity budou provádět důkladněji než doposud. Některé korporátní struktury bude potřeba pozměnit, či zprůhlednit a nahradit je novými. Společnosti plánující rozšířit či pozměnit své podnikání na mezinárodní úrovni, by měly předvídat a být v souladu s mezinárodními pravidly BEPS. Nové a možná i současné uspořádání může vyžadovat nové vnitropodnikové uspořádání financování, revizi stávajících politik převodních cen, zpracování dokumentace, nebo přemístění holdingových struktur z důvodů držby duševního vlastnictví.

Průběžný monitoring zavádění a dodržování pravidel

Provádění plánu BEPS bude průběžně monitorováno. Zahrne průběžné monitorování minimálních standardů treaty shopping (Situace, kdy subjekt ze třetí země založí společnost v jedné ze smluvních zemí a pak investuje či podniká v druhé smluvní zemi. Jedná se o jednu z možností daňové optimalizace při využití výhod smlouvy o zamezení dvojího zdanění, přestože subjekt jako konečný příjemce zisku není rezidentem ani jedné ze smluvních stran.), řešení sporů, měřítek škodlivých daňových praktik, a podávání country-by-country reportingu. Monitoring bude sledovat, jak země implementují BEPS, bude měřit dopad opatření a protioopatření BEPS.¹⁰⁷

Efektivita nových opatření

Samotná OECD připouští, že pozitivní dopady a efektivita realizace akčního plánu se prokáže v průběhu času. Autorka je toho názoru, že právní regulace je následnou reakcí na situaci na trhu. Podnikatelské prostředí je dynamické a dokáže se velmi rychle přizpůsobit novému právnímu uspořádání, jakož i vymyslet cesty, jak jej obrátit ve svůj prospěch. Není vyloučeno, že podnikatelé budou schopni najít inovativní řešení, která povedou k neotřelým investičním rozhodnutím, efektivnějším a daňově

¹⁰⁷Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting. OECD Publishing, 2013. ISBN 978-92-64-20270-2, str. 1-14

neutrálnější, než je přístup samostatných daňových jednotek (tzv. separate entity approach), který Akční plán BEPS prosazuje.^{108, 109}

2.4.2. Přehled opatření Akčního plánu BEPS

Projekt OECD eroze daňových základů a přesouvání zisků, tedy BEPS je rozčleněn do těchto **patnáct jednotlivých akcí**:

- Akce 1: Daňové výzvy digitální ekonomiky
- Akce 2: Neutralizace efektů hybridních schémat
- Akce 3: Zavedení efektivních pravidel pro zdaňování ovládaných zahraničních společností (CFC pravidla)
- Akce 4: Omezení odečitatelnosti úroků
- Akce 5: Efektivnější členění škodlivým daňovým praktikám
- Akce 6: Předcházení zneužívání smluv o zamezení dvojímu zdanění
- Akce 7: Předcházení umělému vyhýbání se statusu stálé provozovny
- Akce 8-10: Přizpůsobení převodních cen ekonomické aktivitě
- Akce 11: Měření a monitorování BEPS
- Akce 12: Povinné oznamování daňově optimalizačních schémat
- Akce 13: Dokumentace k převodním cenám a zpráva podle jednotlivých zemí (country-by-country reporting)
- Akce 14: Zefektivnění mechanismu řešení případů dohodou
- Akce 15: Mnohostranný nástroj pro změnu dvoustranných daňových smluv.

Balíček těchto opatření v sobě skýtá **čtyři minimální standardy** závazné pro všechny signatářské státy:

- garanci pravidel proti nekalým praktikám obcházení daňových povinností zahrnujících pravidla pro preferenční daňové režimy a transparentnost daňových rozhodnutí;
- vyjasnění účelu daňových úmluv a předcházet „treaty shopping“;

¹⁰⁸ *Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting*. OECD Publishing, 2013. ISBN 978-92-64-20270-2, str. 13-15

¹⁰⁹ BEPS - Frequently Asked Questions. In: *OECD* [online]. 2018 [cit. 2018-01-28]. Dostupné z: <http://www.oecd.org>, str. 1-3

- stanovení pravidel pro výkaznictví nadnárodních společností, jejich rozčlenění podle jednotlivých zemí; a
- zefektivnění systému řešení sporů o dvojím zdanění mezi zeměmi.

U ostatních opatření mají státy na výběr, zdali a jak je budou implementovat. Ministerstvo financí České republiky sdělilo, že záměrem České republiky je přistoupit právě k těmto minimálním standardům.^{110, 111}

2.4.3. Evropská unie jdouc naproti pravidlům BEPS

S otevřením diskuse o mezinárodní daňové optimalizaci na půdě OECD se tématem začaly důkladněji zabývat i evropské země. V posledních letech Evropská komise postupně konzultuje a navrhuje legislativní změny a vydává doporučení, aby vyhověla novým pravidlům akčního plánu OECD. Dosud provedená opatření zahrnují:

- upřesnění pojmů souvisejících s poskytováním státních podpor Evropskou unií;
- *Směrnici „ATAD“*¹¹² obsahující pravidla o pro omezení odečitatelnosti, pravidla pro zdaňování ovládaných zahraničních společností (dále „**pravidla CFC**“¹¹³) úroků, pravidla pro hybridní schémata využívající nesouladu mezi daňovými systémy i obecné pravidlo proti zneužívání (dále „**GAAR**“¹¹⁴);
- pravidla pro automatizovanou výměnu informací týkajících se přeshraničních daňových pravidel;
- požadavky na automatizovanou přeshraniční výměnu informací o finančních příjmech a účetních závěrkách;
- požadavky větší transparentnosti pro vymezené subjekty v podobě dokládání country-by-country reportingu a *revize Směrnice o kapitálových požadavcích (takzvané CRD IV)*¹¹⁵;

¹¹⁰ RÁŠILOVÁ, Petra. Světová pravidla pro boj proti krácení zisků a obcházení daňové povinnosti OECD BEPS. In: *Daňové reformy.eu* [online]. Praha: Kancelář poslance Evropského parlamentu, 2016 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <http://www.danovereformy.eu>

¹¹¹ Mezinárodní iniciativy proti vyhýbání se daňovým povinnostem v oblasti přímých daní. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz>, str. 1-9

¹¹² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky

¹¹³ CFC= Controlled Foreign Corporation Rule

¹¹⁴ GAAR= General Anti-Abuse Rule

¹¹⁵ Směrnice Rady (EU) 2016/1164 ze dne 12. července 2016, kterou se stanoví pravidla proti praktikám vyhýbání se daňovým povinnostem, které mají přímý vliv na fungování vnitřního trhu

- vytvoření vlastních postupů Evropské unie pro hodnocení a vytvoření černé listiny nespolupracujících daňových jurisdikcí; a
- doporučení členských státům Evropské unie implementovat BEPS doporučení akce 6 o zneužívání daňových smluv a akce 7 BEPS o umělém vyhýbání se statusu stálé provozovny, které jsou zahrnuty v mnohostranné daňové úmluvě proti optimalizaci daní (více v kapitole 1.2.1.).¹¹⁶

Evropská komise vyjádřila v roce 2013 důvodné obavy, zdali daňové chování některých subjektů neporušuje evropská pravidla o poskytování státních podpor. V roce 2015 následovaly kontroly vybraných daňových ustanovení v Belgii, Lucembursku, Nizozemsku a Irsku. Ve výsledku bylo odhaleno, že některé daňové benefity poskytované podle vnitrostátních pravidel jsou opravdu nepovoleným poskytováním státní podpory a že daňoví poplatníci, kteří jich využívali, mohou být přinuceni doplatit doměřené daně za posledních 10 let. V roce 2015 Komise rozhodla, že Lucembursko poskytovalo selektivní daňovou podporu společnosti Fiat a Nizozemsko obdobně zvýhodňovalo společnost Starbucks. O rok později Komise dospěla k závěru, že Belgie poskytla nejméně 35 společnostem (především z Evropské unie) protiprávní státní podporu. Další šetření se týkají společností Amazon a McDonald's v Lucembursku a Ikea v Nizozemí. V roce 2016 dospěla Evropská komise při hloubkové kontrole poskytování státní podpory k závěru, že Irsko poskytovalo společnosti Apple od roku 1991 nezákonné daňové úlevy a uložila Irsku získat nezákonnou podporu v hodnotě až 13 miliard EUR zpět.^{117, 118} Irsko a záhy i společnost Apple podali k Soudnímu dvoru Evropské unie (dále také „SDEU“) žalobu na zrušení tohoto rozhodnutí.^{119, 120}

¹¹⁶ OECD BEPS Action Plan – Moving from talk to action. KPMG International, kpmg.com/beeps, 2017, str. 4-6

¹¹⁷ State aid: Commission opens in-depth investigation into the Netherlands' tax treatment of Inter IKEA. European Commission: Press release Database [online]. 2017, (IP/17/5343) [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <http://europa.eu>

¹¹⁸ State aid: Ireland gave illegal tax benefits to Apple worth up to €13 billion. European Commission: Press Release Database [online]. 2016, (IP/16/2923), 4 [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: <http://europa.eu>

¹¹⁹ SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE. Žaloba podaná dne 19. prosince 2016 – Apple Sales International a Apple Operations Europe v. Komise: (Věc T-892/16), Celexové číslo: 62016TN0892. In: *Úřední věstník Evropské Unie: Soudní informace* [online]. 2016, s. 2 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu>

¹²⁰ SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE. Žaloba podaná dne 9. listopadu 2016 – Irsko v. Komise: (Věc T-778/16), Celexové číslo: 62017CN0678. In: *Soudní informace* [online]. 2017, s. 2 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu>

2.4.4. Zneužívající praktiky ve světle judikatury

Soudní dvůr Evropské unie formuloval obecný princip zákazu zneužití práva v rozhodnutí *Emsland-Stärke* (C-110/99). Pro posouzení, zda došlo ke zneužití práva, definoval a poprvé použil dvoustupňový test. Zneužití práva nastává ve chvíli, kdy jsou naplněny podmínky objektivního prvku (byly splněny formální podmínky komunitárního práva, avšak nedošlo k dosažení jejich cíle) a subjektivního prvku (vytvoření umělých podmínek za účelem dosažení výhody plynoucí z komunitárního práva). Později se zákaz zneužití práva objevil v judikatuře SDEU v oblasti daňové - nejprve u přímých daní a to daně z přidané hodnoty v rozsudku *Halifax* (C-255/02) a záhy se zásada rozšířila na daně nepřímé. Příkladem je rozhodnutí ve věci *Cadbury Schweppes* (C-196/04) i *Glaxo Wellcome* (C-182/08).

Právní řád České republiky výslovně nezakotvuje zásadu zneužití práva. Přesto je právní pojistkou pro případy, kdy by doslovná aplikace právní úpravy vedla k rozporu s materiální spravedlností. Výklad potvrdil Nejvyšší soud České republiky v řízení o kasační stížnosti v právní věci společnosti *CTP Property* (sp. zn. sp. zn. 9 Afs 57/2015).¹²¹

Rozsudek C-196/04 Cadbury Schweppes

Přelomovým rozsudkem Soudního dvora Evropské unie v oblasti boje proti zneužívajícím praktikám je rozsudek soudního dvora (velkého senátu) z roku 2006, ve kterém rozhodoval o předběžné otázce týkající se výkladu svobody usazování (článek 49 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále „SFEU“), bývalý článek 43 Smlouvy o Evropském společenství (dále „SES“)), volného pohybu služeb (článek 54 SFEU, bývalý článek 49 SES) a zákazu omezení pohybu kapitálu mezi členskými státy (článek 63 SFEU, bývalý článek 55 SES).

Evropská soudní dvůr se v tomto případě zabýval „controlled foreign company legislation“ (dále „CFC legislativa“). Jedná se o národní úpravu, na základě níž může členský stát zdanit (za předpokladu zápočtu daně případně zaplacené v zahraničí) společnost, která sice není daňových rezidentem tohoto státu, ale je spřízněná se společností rezidenta (obvykle se jedná o jeho dceřinou společnost) a zároveň existuje důvodná obava,

¹²¹ NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. *Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 1. 2016, čj. 3 Afs 53/2015 - CTP Property, a.s. a Odvolací finanční ředitelství, se sídlem Brno, Masarykova 427/31* [online]. In: s. 12 [cit. 2018-02-19].

že nerezidentní společnost byla v zahraničí založena kvůli daňové optimalizaci. Cílem této právní úpravy je zabránit spekulativnímu zakládáním společností v jurisdikcích s nízkou daňovou zátěží a přiřadit jejich daňový základ jejich mateřským společnostem. Posuzovaný případ se týkal britské jurisdikce, která postihovala cizí subjekty, v případě, kdy bylo jejich daňové zatížení nižší než tři čtvrtiny daňového zatížení ve Velké Británii. Toto obecné pravidlo mělo řadu výjimek (překročení určité výše základu daně, obstání v „testu motivu“ a podobně).

Žádost o rozhodnutí v předběžné otázce byla podána v rámci sporu mezi Cadbury Schweppes plc (dále „CS“) a Cadbury Schweppes Overseas Ltd (dále „CSO“) a Commissioners of Inland Revenue ve věci zdanění CSO prostřednictvím společnosti Cadbury Schweppes Treasury International Unlimited Company (dále „CSTI“) – dceřiné společnosti skupiny Cadbury Schweppes. CSTI byla daňovým rezidentem Irska a jelikož splnila podmínky, vykázala ve sledovaném období základ daně, vykázala a zdanila jej v Irsku v preferenčním daňovém režimu. Tento základ však byl následně přiřazen i CSO a s přihlédnutím k zápočtu daně byl zdaněn navíc i ve Velké Británii. CSO se proti tomuto postupu správce daně odvolala a britský soud se rozhodl položit SDEU předběžnou otázku o souladu britské právní úpravy s články 43 SES, 49 SES a 56 SES. Po posouzení SDEU uznal, že britská úprava byla v souladu s evropskou právní úpravou. Množství výjimek z obecného pravidla a zejména test motivu umožňoval britskému daňovému poplatníkovi prokázat ekonomický účel založení a existence spřízněné společnosti a vyloučit tak aplikaci britské CFC legislativy. Soulad britské úpravy s články 43 SES a 48 SES podmínil tím, že daňový poplatník nemohl uspět v testu motivu jen v případě, že zahraniční společnost byla založena čistě z důvodu daňové optimalizace. Hodnocení testu motivu v konkrétním případě již přenechal národnímu soudu.

Závěrem lze říci, že Soudní dvůr Evropské unie nahlíží na boj proti zneužívajícím praktikám jako na legitimní cíl, který může odůvodnit omezení svobod pohybu zaručených SFEU. Zejména v daňové oblasti může být odůvodněné vnitrostátní opatření, které svobodu pohybu omezuje a to v případech, kdy se vztahuje na *čistě* účelová jednání zbavená hospodářské podstaty, jejichž cílem je uniknout uplatnění právních předpisů tohoto členského státu. Svoboda usazování má příslušníkovi Evropské unie umožnit, aby se stálým a trvalým způsobem podílel na hospodářském životě jiného členského státu, než je jeho stát původu a mít z tohoto prospěch. Předpokládá se skutečné usazení

společnosti v hostitelském členském státě a výkon skutečné hospodářské činnosti na tomto území.¹²²

Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 3 Afs 53/2015

Nejvyšší správní soud (dále „NSS“) navázal na judikaturu SDEU. Rozsudek 15. 10. 2015, č. j. 9 Afs 57/2015 – 120 se jako jeden z prvních zabývá otázkou přípustnosti změny právních a ekonomických parametrů podnikání konkrétních právnických osob jako daňových subjektů, jejímž důsledkem je vyvedení původně reálně dosahovaných zisků z podnikání v České republice do cizí nízko zdaněné jurisdikce, jinými slovy jsou odňaty tuzemskému zdanění daní z příjmu právnických osob.

NSS rozhodoval o kasační stížnosti společnosti CTP Property a.s. (stěžovatelky) proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích, ve kterém byla zamítnuta žaloba této společnosti proti rozhodnutí Odvolacího finančního ředitelství. Krajský soud v rozhodnutí zamítl odvolání stěžovatelky a potvrdil dodatečný platební výměr příslušného finančního úřadu, kterým byla stěžovatelce snížena daňová ztráta na dani z příjmů právnických osob a současně jí vznikla povinnost uhradit penále.

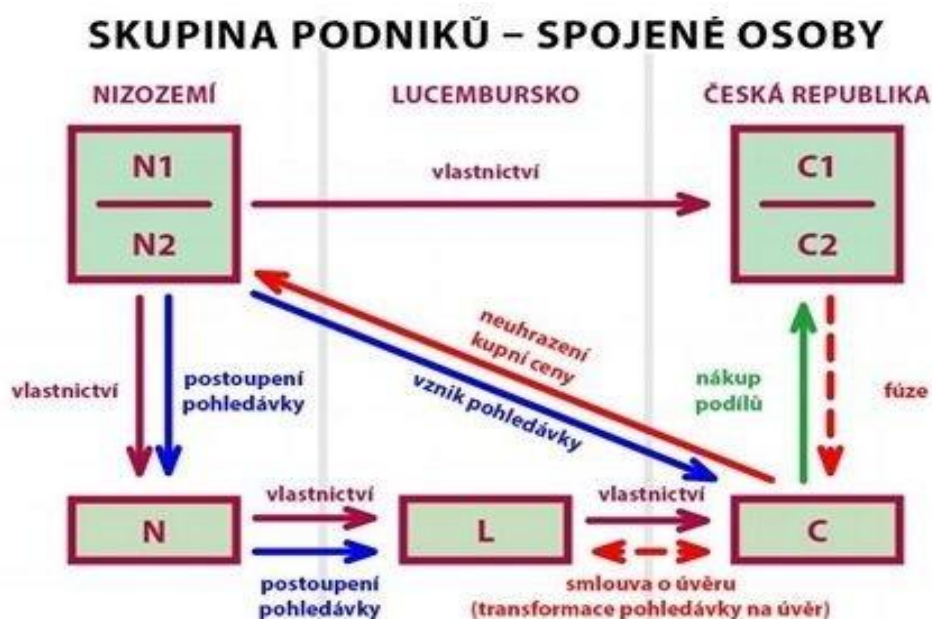
Předmětem sporu byla daňová uznatelnost úroků z úvěru uplatněná v rámci restrukturalizace uvnitř skupiny CTP, jejíž společnosti sídlí v České republice, Nizozemsku a Lucembursku na základě podnětu k prověření daňových povinností skupiny CTP ze strany nizozemského správce daně.

Jádrem transakce bylo poskytnutí úvěru společnosti CTP Property Lux (právní předchůdkyni stěžovatelky CTP Property a.s., na obrázku níže společnost C) na nákup podílů dvou společností v České republice (na obrázku C1, C2). Následně vznikla fúze (společností C1, C2 a C) stěžovatelka samotná a s obchodním jménem na ni přešla i část zmiňovaného úvěru. Všechny transakce proběhly mezi propojenými osobami. Úroky z úvěru považovala stěžovatelka za 100% daňově uznatelné. Původně zisková česká větev skupiny CTP vykazovala před restrukturalizací v České republice zisk, přičemž po restrukturalizaci obrovské ztráty, které souvisely s úrokovým zatížením.

¹²² SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE. Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. září 2006 - Cadbury Schweppes plc a Cadbury Schweppes Overseas Ltd proti Commissioners of Inland Revenue: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Special Commissioners of Income Tax, London - Spojené království. In: *Sbírka soudních rozhodnutí 2006 I-07995* [online]. 2006, s. 24 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu>

Obrázek číslo 1: Schéma transakce CTP, Judikát NSS 3 Afs 53/2015

Schéma transakce skupiny CTP

Zdroj: Idnes.cz¹²³

Soud nespatriil v důvodech prokázaných stěžovatelkou racionálně odůvodněný smysl transakce. Provedená restrukturalizace uvnitř skupiny vedla pouze k obrovskému zadlužení doposud prosperujícího daňového subjektu *bez ekonomického opodstatnění*. Soud došel k závěru, že došlo jen k velmi nákladnému přeskupení uvnitř skupiny CTP, zatímco rozhodující vliv dvou fyzických osob byl zachován a hlavním účelem bylo snížení celkového daňového zatížení v České republice, Nizozemsku a Lucembursku.

Přestože posuzovaná transakce obsahuje evropský prvek, poukazuje NSS na fakt, že daňová uznatelnost či neuznatelnost úrokových nákladů je záležitostí vnitrostátní. NSS ve věci CTP neshledal problematickým žádný z institutů, které skupina CTP použila (sídlo některých společností ze skupiny v zahraničí, fúze či jiné formy přeskupení v rámci skupiny, financování úvěrem uvnitř skupiny). Zneužití práva shledal v použité kombinaci právních institutů, jejichž použití bez jakéhokoliv ekonomického důvodu vedlo k vyvedení zisků z České republiky do daňově příznivější zahraniční jurisdikce.

¹²³ VLKOVÁ, Jitka a Aleš ČERNÝ. Největší český průmyslový developer CTP se vyhýbal daním. *IDnes.cz: Ekonomika* [online]. 2016, 21. 4. 2016 [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <https://ekonomika.idnes.cz>

Závěrem lze říci, že do budoucna by české daňové subjekty, které využívají kombinace nástrojů práva obchodních korporací, úvěrování ve skupině a finálního umístění zisků v nízko zdaněné jurisdikci, měly být schopny doložit i jiný než daňový účel jejich užití.^{124,125}

¹²⁴ ŠIMKA, Karel. Komu zvoní hrana? Tobě, mezinárodní daňová optimalizace!. *Epravo* [online]. 2015, (100062) [cit. 2017-11-20]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz>

¹²⁵ NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. *Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 1. 2016, čj. 3 Afs 53/2015 - CTP Property, a.s. a Odvolací finanční ředitelství, se sídlem Brno, Masarykova 427/31* [online]. In: s. 12 [cit. 2018-02-19].

3. Případová studie

3.1. Zadání případové studie

V úvodní části případové studie je nezbytné popsat fiktivní dceřinou společnost a uvést dvě evropské jurisdikce, ve kterých bude ve dvou modelových případech usazena její mateřská společnost. Následně budou stanovena kritéria, jež autorce pomohou zhodnotit, která ze dvou jurisdikcí je vhodnější pro umístění mateřské společnosti z pohledu vnitroskupinového vyplácení podílu na zisku v případě, že dceřiná společnost je umístěna v Rusku. Vybrané dvě země budou následně popsány a porovnány zejména z pohledu ekonomického a daňověprávního. V závěru případové studie autorka vyhodnotí faktografický průzkum a zvolí nejvýhodnější variantu pro umístění mateřské společnosti.

Smyslem případové studie je zhodnotit dvě modelové situace z pohledu nadnárodního koncernu, jenž stojí před rozhodnutím, pod jakou ze svých existujících společností umístěných v různých státech umístit ve své struktuře ruskou dceřinou společnost. Zároveň platí, že koncern již v obou posuzovaných evropských zemích působí, a proto nebude potřeba zakládat nové mateřské společnosti, s jejichž založením by mohly vzniknout nepřiměřené náklady. Důležitým faktorem v rozhodování koncernu je možnost vyplácení podílu na zisku z dceřiné společnosti do společnosti mateřské.

3.2. Kritéria

Při posuzování vlastnických struktur je nezbytné vymežit kritéria typicky stanovená pro offshore jurisdikce. Rozhodnutí o umístění mateřské společnosti se odvíjí od vzájemné kombinace faktorů. Jedná se o:

- politickou a ekonomickou stabilitu země;
- geografické umístění a dopravní dostupnost;
- existenci smlouvy o zamezené dvojího zdanění a podmínky pro vyplácení podílu na zisku (ve smlouvách o zamezení dvojímu zdanění jsou podíly na zisku označovány jako „dividendy“);
- požadavky právního systému
 - země sídla dceřiné společnosti na společnost mateřskou;
 - země sídla mateřské společnosti na společnost mateřskou; a

- další právní požadavky.

Nezbytnými požadavky pro výběr je existence smlouvy o zamezení dvojího zdanění mezi státy a politická a ekonomická stabilita zemí. Výše uvedená kritéria autorka v textu rozvádí vždy ve vztahu k České republice a Nizozemsku a vzájemně je srovnává.

3.3. Profily modelových společností

Profil nadnárodního koncernu ODT & Logistics

Nadnárodní koncern „ODT & Logistics“¹²⁶ zamýšlí rozšířit své podnikání a založit společnost v Rusku. V únoru roku 2018 již působí jako mezinárodní poskytovatel nadrozměrné přepravy a široké škály logistických služeb na území několika evropských států a Číny. Disponuje sítí národních poskytovatelů umístěných ve strategických hubech, která mu umožňuje poskytovat služby zákazníkům po celém světě ve správný čas a na správném místě. Své huby má lokalizované v Belgii, České republice, Číně, Francii, Itálii, Nizozemsku a Polsku. Poskytuje a zprostředkovává přepravní a logistické služby v rámci Evropy, dálného východu, Asie a afrického kontinentu. Specializuje se na přepravu obzvláště nadrozměrného nákladu, jako jsou masivní zemědělské a průmyslové konstrukce a strojní zařízení a kontejnery. Kombinuje možnosti námořní, železniční, silniční a letecké přepravy. ODT & Logistics spolupracuje s širokou škálou klientů, z nichž mnozí jsou předními průmyslovými producenty v oblasti strojní výroby, nerostných surovin, stavebnictví a loďářského průmyslu.

Skupina ODT & Logistics stojí nyní před rozhodnutím, jakým způsobem strukturu co nejvýhodněji rozšířit o ruskou společnost. Zvažuje, kde by ruská společnost měla mít svou mateřskou společnost. Do úzkého výběru zemí se dostala Česká republika a Nizozemsko.

¹²⁶ Over Dimensional Transport and Logistics

Modelová dceřiná ruská společnost Volha Logistics LLC

Skupina ODT & Logistics hodlá do své struktury začlenit ruskou společnost. Pro účely studie proveditelnosti si vytvořila modelovou společnost. Je jí Volha LLC, založená podle práva Ruské federace, se sídlem v Rusku (dále „**Volha Logistics LLC**“), reálně podnikající v Rusku. Předmětem podnikání je poskytování služeb v oblasti mezinárodní nadrozměrné přepravy a souvisejících logistických služeb.

Modelová situace 1: Mateřská česká společnost Vltava Logistics a. s.

V prvním modelovém případě drží mateřská společnost Vltava Logistics a. s., založená podle práva České republiky, se sídlem v České republice (dále „**Vltava Logistics a. s.**“) 100% vlastnický podíl v dceřiné společnosti Volha LLC. se sídlem v Rusku. Ze společnosti Volha LLC je na základě rozhodnutí valné hromady společnosti¹²⁷ vyplácen podíl na zisku společnosti Vltava Logistics a. s.

Modelová situace 2: Mateřská nizozemská společnost Rijn Logistics N. V.

V druhém modelovém případě drží mateřská společnost Rijn Logistics N. V. (dále „**Rijn Logistics N. V.**“), založená podle práva Nizozemska, se sídlem v Nizozemsku, 100% vlastnický podíl v dceřiné společnosti Volha LLC se sídlem v Rusku. Ze společnosti Volha LLC je na základě rozhodnutí valné hromady vyplácen podíl na zisku společnosti Rijn Logistics N. V.

3.4. Ekonomický a daňově-právní profil České republiky a Nizozemska

3.4.1. Politická a ekonomická stabilita

Česká republika a Nizozemsko jsou členskými státy Evropské unie a jsou dlouhodobě politicky stabilní země. Obě země dodržují své finanční závazky a riziko expropriace je velmi nízké. Válečná rizika (externí i interní včetně hrozby terorismu, socioekonomických konfliktů, rasového a etnického napětí) jsou minimální.

¹²⁷ Čl. 28 odst. 1 Federálního zákona o společnostech s ručením omezeným ze dne 08. 02. 1998 N 14-FZ (ed. Z 12.31.2017)

Daňové právo prochází v posledních letech v obou zemích významnými změnami v souvislosti s implementací plánu BEPS na evropské úrovni a bojem proti daňovým únikům a je zřejmé, že je přítomna jistá míra daňověprávní nejistoty.

Nizozemsko je po mnoho let oblíbeným cílem pro nadnárodní společnosti optimalizující svou daňovou zátěž. Novelizace daňového práva, kontroly Evropské komise mezinárodních společností v oblasti daňové a navazující daňové spory před Soudním dvorem Evropské unie, poukazují na významné změny v přístupu Nizozemských finančních úřadů daňové optimalizaci.¹²⁸ Finanční úřady v České republice provádějí v posledních letech častější a důkladnější kontroly dodržování souladu s daňovými předpisy, než dříve.

3.4.2. Geografické umístění a dopravní dostupnost

Česká republika

Česká republika je situovaná v srdci Evropy. Sousedí s Německou spolkovou republikou na západě, Polskem na severu, Slovenskou republikou na východě a na jihu s Rakouskem. Pro silniční dopravu je důležitou transportní zemí. V porovnání s Nizozemskem je kvalita silnic a dálnic nižší. Možnosti říční dopravy jsou velmi omezené. Historicky se zvažovalo propojení řek Dunaje, Odry a Labe, avšak realizace finančně náročného projektu nebyla doposud započata a v dohledné budoucnosti se ani neočekává, že by byla odsouhlasena. Letecky je země dobře dostupná z většiny evropských států. Železniční doprava má v České republice s hustou železniční sítí tradičně své důležité místo. Velkou výhodou České republiky oproti Nizozemsku jsou nižší náklady na pracovní sílu a fungování překladišť. V posledních letech mezinárodní společnosti přehodnocují své logistické náklady a Česká republika pro ně může být zajímavou alternativou pro umístění, anebo přemístění vlastních centrálních evropských hubů.¹²⁹

¹²⁸ OECD Better Life Index: Netherlands and the Czech Republic Statistics. In: *Oecd.org* [online]. 2018 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/netherlands/>

¹²⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1315/2013 ze dne 11. prosince 2013 o hlavních směrech Unie pro rozvoj transevropské dopravní sítě a o zrušení rozhodnutí č. 661/2010/EU (Text s významem pro EHP). In: Úřední věstník Evropské unie, 2013, 1315/2013. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:02013R1315-20170608>

Nizozemsko

Nizozemsko je stát na severu Evropy. Sousedí s Belgií na západě a Německem na východě. Ze severní strany zemi oblévá Severní moře. Je opravdovou bránou do Evropy. Je hubem mnoha zahraničních logistických a distribučních společností, a působí zde kolem 900 distribučních center severoamerických a asijských společností. Nizozemské přístavy, včetně největšího evropského přístavu Rotterdamu, se řadí mezi světovou špičku a jsou napojeny na vnitrozemské vodní cesty a přístavy. Země disponuje kvalitní sítí letišť a moderní hustou sítí silnic a dálnic. Hlavní výhodou pro nově přichozí logistické společnosti je kvalitní nizozemská logistická infrastruktura a přítomnost kvalifikovaných logistických poskytovatelů služeb. Do Amsterdamu a Rotterdamu létají celodenně pravidelné linky z celé Evropy. Nizozemsko disponuje v logistické oblasti zkušenou, vzdělanou a mnohojazyčnou pracovní silou. Konkurence dopravních, přepravních a návazných logistických služeb je vysoká.^{130,131}

3.4.3. Smlouvy o zamezení dvojího zdanění

Česká republika i Nizozemsko mají s Ruskou federací uzavřeny smlouvy o zamezení dvojího zdanění (dále také „SZDZ“). Upravují mimo jiné i zdanění podílů na zisku vyplácených společnostmi, která je rezidentem jednoho smluvního státu rezidentovi druhého smluvního státu.

Směrnice Rady o mateřských a dceřiných společnostech

Pravidla pro osvobození dividend od srážkových daní podle evropské *Směrnice Rady 2011/96/EU ze dne 30. listopadu 2011, o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států* (dále „**Směrnice o zamezení dvojího zdanění mateřských a dceřiných společností**“) se v posuzovaném případě neuplatní, neboť se směrnice vztahuje jen na případy, kdy mateřská i dceřiná společnost sídlí v členském státě Evropské unie. Pokud bychom modifikovali náš případ kupříkladu tak, že bychom mateřskou společnost usadili v Nizozemsku a dceřinou v České republice, ustanovení směrnice by se uplatnila. Směrnici je také aplikovatelná pro situaci,

¹³⁰ *Europe's Leading Logistics Location* [online]. In: Netherlands Foreign Investment Agency, 2018 [cit. 2018-03-04]. Dostupné z: <https://investinholland.com/business-operations/logistics-distribution/>

¹³¹ *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1315/2013 ze dne 11. prosince 2013 o hlavních směrech Unie pro rozvoj transevropské dopravní sítě a o zrušení rozhodnutí č. 661/2010/EU (Text s významem pro EHP)*. In: Úřední věstník Evropské unie, 2017, 1315/2013. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:02013R1315-20170608>

ve které by bylo potřeba v modelovém případě 1 nebo modelovém případě 2 vyplatit zisk akcionářům - právnickým osobám se sídlem v Evropské unii.^{132,133}

Pro porovnání vztahů mezi evropskými společnostmi navzájem a vztahů mezi evropskými společnostmi a společnostmi ze třetích zemí, stojí za zmínku přiblížit čtenáři mechanismy zamezení dvojímu zdanění a zdanění dividend na unijní úrovni. Cílem Směrnice o zamezení dvojího zdanění mateřských a dceřiných společností je osvobodit dividendy a jiné formy rozdělování zisku vyplácené dceřinými společnostmi jejich matkám a též zamezit dvojímu zdanění takovýchto příjmů ve státě mateřských společností. Směrnice je aplikovatelná, pokud společnosti spadají do definice mateřské a dceřiné společnosti. Tedy mají jednu z forem stanovených v příloze směrnice, jsou daňovými rezidenty členského státu unie (a ani dohoda o zamezení dvojího zdanění nepřiznává jejich daňové rezidentství třetímu státu) a podléhají bez možnosti volby či osvobození dani z příjmu právnických osob (nebo jí obdobné podle státu rezidentství). Podle obecného pravidla zároveň musí mateřská společnost držet minimálně 10% na základním kapitálu dceřiné společnosti.

Pro zajištění souladu s Akčním plánem BEPS byla směrnice s účinností od 1. ledna 2016 novelizována v oblasti takzvaných „hybridních zápůjček“. Cílem je zabránit dvojímu nezdanění z důvodu odlišného posouzení finančních úvěrových nástrojů, kdy jedna země považovala nástroj za zápůjčku a druhá za vklad do společnosti. Druhá změna zamezuje vytváření vztahů, které jsou vytvořeny jen z důvodu získání výhody. Směrnice osvobozuje zisk rozdělovaný dceřinou společností její mateřské společnosti od srážkové daně a zároveň tento zisk není daněn srážkovou daní ani ve státě mateřské společnosti. Avšak, mateřská společnost nemůže uplatnit osvobození podílů na zisku od daně, pokud dceřiná společnost uplatňuje stejné podíly na zisku jako položku snižující základ daně.¹³⁴

Smlouva o zamezení dvojího zdanění mezi Českou republikou a Ruskem

Česká republika má k počátku ledna 2018 uzavřené smlouvy o zamezení dvojího zdanění s 86 státy světa. Kompletní aktuální seznam je zveřejněn na webových stránkách

¹³² SMĚRNICE RADY 2011/96/EU ze dne 30. listopadu 2011 o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států. L 345/8. Úřední věstník Evropské unie, 2015.

¹³³ Směrnice Rady 2011/96/EU nahradila původní Směrnici Rady 90/435/EHS ze dne 23. července 1990, o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států.

¹³⁴ SMĚRNICE RADY 2011/96/EU ze dne 30. listopadu 2011 o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států. L 345/8. Úřední věstník Evropské unie, 2015.

Ministerstva financí. Jednou z nich je i smlouva uzavřená s Ruskou federací ze dne 18. července 1997 uveřejněná ve Sbírce mezinárodních smluv (dále také „**Sb. m. s.**“) pod 278/1997 Sb. ve znění Protokolu č. 56/2009 Sb. m. s.

Vychází z modelové smlouvy OECD a **vztahuje se na daně z příjmu a z majetku**. Právo zdanit příjem je ponecháno státu, ve kterém podnik vykonává svou činnost. Pokud podnik vykoná svou činnost prostřednictvím stálé provozovny umístěné v druhém státě, mohou být tyto zisky zdaněny v tomto druhém státě do výše, kterou lze přičíst této stálé provozovně. Při stanovení výše zisku je možné započíst náklady vynaložené pro účely této provozovny, ať už vznikly ve státě umístění provozovny či jinde.

Za dividendy jsou považovány „*příjmy z akcií nebo jiných práv, s výjimkou pohledávek, s podílem na zisku, jakož i jiné příjmy, které jsou podrobeny stejnému daňovému režimu jako příjmy z akcií podle daňových zákonů států, jehož je společnost, která prování platbu, rezidentem*“¹³⁵. Dividendy, které vyplácí společnost jako rezident jednoho státu jiné společnosti, která je rezidentem druhého státu, mohou být zdaněny v druhém státě. Stejně tak mohou být dividendy zdaněny ve státě, kde je společnost rezidentem, přestože tyto dividendy vyplácí skutečnému vlastníkovi dividend druhého smluvního státu. Stanovená daň nepřesáhne 10 % z hrubé částky dividend.

Dvojí zdanění je podle smlouvy vyloučeno systémem prostého zápočtu daně. Každý ze smluvních států může zahrnout do základu daně část příjmu nebo majetku, který může být též zdaněn ve druhém státě. Ovšem zároveň povolí snížit výši daně o částku rovnající se dani zaplacené v druhém státě do výše daně vypočtené před jejím snížením. Pravidlo pro určení maximální hranice odečtu vylučuje, aby příliš vysoké zdanění ve státě zdroje neúměrně snižovalo daňový výnos státu rezidenta.¹³⁶ Systém prostého zápočtu daně umožňuje snížit daňový základ o částku, kterou by subjekt odvedl ze zahraničního zisku po uplatnění české daňové sazby.

V mezinárodních smlouvách může být uplatněna i metoda plného zápočtu daně. Pro státy, které mají v porovnání se svým smluvním partnerem nižší daňové sazby, je tento způsob nevýhodný. Neboť při daňovém zápočtu vede k minimálním daňovým odvodům. Prakticky

¹³⁵ cit. Protokol o Smlouvě mezi vládou České republiky a vládou Ruské federace o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku. In: *Sbírka mezinárodních smluv*. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí, 2009, 56/2009 Sb. m. s., článek 10 odst. 3.

¹³⁶ Smlouva mezi vládou České republiky a vládou Ruské federace o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku z oboru daní z příjmu a z majetku. In: *Sbírka mezinárodních smluv*. 1997, 278/1997 Sb. m. s.

je možné, že odečet daně zaplacené ve státě zdroje převyšší vypočtenou daň ve státě s nízkým zdaněním a ve státě rezidenta sníží daň připadající na zcela jiné příjmy.¹³⁷

Ruským daňovým rezidentem je společnost založená v Ruské federaci a řízená z Ruska, anebo pokud je považována za daňového rezidenta podle aplikovatelné daňové smlouvy. Podle Daňového kodexu Ruské federace část první ze dne 31. 7. 1998, č. 146-FZ je společnost Volha LLC plátcem daně ze zisku v Ruské federaci, neboť je ruskou společností a vykonává aktivity v Ruské federaci.¹³⁸ Podle SZDZ uzavřené mezi Českou republikou a Ruskem je **Volha LLC považována za daňového rezidenta Ruské federace**. Zisk vyplácený její mateřské společnosti Vltava Logistics a. s. bude zdaněn jako dividenda v Rusku a **daň nepřesáhne 10 % z hrubé částky dividend**.

Smlouva o zamezení dvojího zdanění mezi Nizozemskem a Ruskem

Nizozemsko uzavřelo smlouvy o zamezení dvojího zdanění a zdanění dividend s více než 90 státy. Uzavírá též daňové smlouvy o výměně daňových informací. Strany si ve smlouvách o zamezení dvojího zdanění vyjasňují, která země bude oprávněna zdanit jaké příjmy. Principiálně jedna země daň vybere a druhá umožní daňový zápočet či příjem osvobodit od daně. Množství daňových smluv a výhodné daňové sazby po mnoho let motivovaly mezinárodní holdingy k zakládání svých společností právě v Nizozemsku.

Smlouva mezi vládou Nizozemského království a vládou Ruské federace o zamezení dvojího zdanění a vyhýbání se daňovým povinnostem je účinná od 1. ledna 1999. Vychází ze vzoru OECD a její struktura je obdobná rozdělení česko-ruské SZDZ.

Zdanění příjmů z podílů na zisku upravuje článek 10 SZDZ „Dividendy“. Dividendy jsou v souladu s SZDZ „*příjmy z akcií nebo jiných práv, s výjimkou pohledávek, s podílem na zisku, stejně tak i jiné příjmy, které jsou podrobeny stejnému daňovému režimu jako příjmy z akcií podle daňových zákonů státu, jehož je společnost, která provádí*

¹³⁷ SOJKA, Vlastimil. *Mezinárodní zdanění příjmů: smlouvy o zamezení dvojího zdanění a zákon o daních z příjmů*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. Daňová řada (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-4780-356, str. 30-32.

¹³⁸ Tax Code of the Russian Federation Part II: UNOFFICIALLY TRANSLATED BY Ernst & Young. In:1998, No. 146-FZ, Art. 246 (1)

platbu, rezidentem“¹³⁹. Vzhledem k tomu, že **podíly na zisku společností spadají v SZDZ pod pojem dividendy**, a česko-ruská a nizozemsko-ruská SZDZ užívají tento pojem obdobně, je i v této práci termín dividendy používán v souladu se zmiňovanými smlouvami.

Dividendy vyplacené společností (jako rezidentem jednoho smluvního státu) rezidentovi druhého státu, mohou být zdaněny v tomto druhém státě. Avšak mohou být zdaněny taktéž ve státě, jehož je společnost, která dividendy vyplácí, daňovým rezidentem. **Výška sražené daně nesmí překročit v závislosti na situaci 5 nebo 15 % hrubé částky dividend.**

- Maximálně 5 % daní se zdaní hrubá částka dividend, pokud příjemce dividendy vlastní alespoň 25 % kapitálu společnosti, která dividendy vyplácí a zároveň do něj příjemce investoval alespoň 75 000 ECU¹⁴⁰ (anebo ekvivalent této hodnoty v národních měnách smluvních států SZDZ).
- Maximálně 15 % daní se zdaní všechny ostatní vyplácené dividendy.

Dvojímu zdanění podle SZDZ zamezuje článek 23 SZDZ. **Obdobně jako v česko-ruské SZDZ umožňuje i nizozemsko-ruská SZDZ započíst daň zaplacenou v jednom smluvním státě prostým zápočtem daně ve státě druhém.** Maximální částka, kterou si může poplatník odečíst jako daň zaplacenou v druhém smluvním státě je limitována výší daně, kterou by tento poplatník zaplatil ze stejného příjmu či majetku podle práva státu, v němž je rezidentem.

Podle SZDZ uzavřené mezi Nizozemskem a Ruskem je **Volha Logistics LLC považována za daňového rezidenta Ruské federace.** Zisk vyplácený její mateřské společnosti Rijn Logistics N. V. bude zdaněn jako dividendy v Rusku a **daň nepřesáhne 5 % z hrubé částky dividend.**

¹³⁹ Volná citace, překlad autorky diplomové práce, Art. 10 of the *Agreement between the government of the Kingdom of the Netherlands and the government of the Russian Federation for the avoidance of double taxation and the prevention of fiscal evasion with respect to taxes on income and on property: applicable from 1 January 1999*. In: . Moscow, 1996, Trb. 1998, 206.

¹⁴⁰ ECU (tj. European Currency Unit) byla košová měnová jednotka Evropských společenství sloužící k zúčtování mezinárodních operací. Nikdy nebyla měnou v pravém slova smyslu. Je považována za předchůdce EURa.

3.4.4. Právní požadavky české, nizozemské a ruské jurisdikce

Požadavky nizozemského práva na nizozemskou mateřskou společnost

Daňové ani občanské právo Nizozemského království nestanoví pro holdingové společnosti žádná specifická pravidla. Každý nizozemský daňový rezident, který splňuje podmínky stanovené pro účastnickou výjimku („participation exemption“), jí může využít. Účastnická výjimka umožňuje osvobodit kapitálové zisky a dividendy kvalifikovaných akcionářů od daně z příjmů. Omezení se ovšem vztahují na výši započtení ztrát holdingových a finančních společností, které je možné započít oproti ziskům.

„Substance“ nizozemské společnosti:

Nizozemský daňový systém materiálně nerozlišuje mezi jednotlivými typy společností (s výjimkou nizozemských družstev). Rozdělování dividend mezi propojenými společnostmi obecně není předmětem daní z dividend. Avšak primárním cílem pro užití propojené nizozemské společnosti nesmí být uměle vytvořená situace pro vyhýbání se placení daně z dividend nebo jiné zahraniční daně. **Pro existenci nizozemské společnosti musí existovat opodstatněné ekonomické obchodní důvody, které odráží ekonomickou realitu - označované pojmem „substance“.** Historicky lze říci, že opodstatněné ekonomické obchodní důvody jsou přítomny, pokud:

- akcionář nebo společník nizozemské společnosti má fungující obchodní společnost, do které může být alokován jeho majetkový podíl v nizozemské společnosti;
- akcionář nebo společník je vrcholovou holdingovou společností, která poskytuje služby vrcholového managementu pro celou skupinu;
- akcionář nebo společník je v holdingu mezičlánkem a má dostatečnou substance podle nizozemských standardů;
- nizozemské družstvo řídí obchodní společnost.

Obchodní společnost má typicky své vlastní zaměstnance a kancelářské prostory, což je vždy předmětem posouzení v závislosti na konkrétních okolnostech.¹⁴¹

Požadavek substance má přinejmenším omezit zakládání a působení takzvaných společností poštovních schránek, které mají pouze nahlášené sídlo na určité adrese v Nizozemsku, nicméně reálně v zemi nepůsobí. V minulosti nadnárodní holdingy mail boxových nizozemských společností hojně využívaly. Za podmínky uzavření dohody s finančními úřady o odvedení dohodnutého procenta daně ze zisku právnických osob, dosáhly výhod nizozemského daňového systému (výhodného zdanění dividend, úroků, licenčních poplatků či zisků). Nizozemské finanční úřady od uzavírání těchto dohod v posledních letech upouští. Daňověprávní změny v Evropské unii a tvrdý postup Evropské Komise proti daňovým únikům vedl k daňovým změnám i v Nizozemsku. Do budoucna se očekává, že Nizozemsko bude dodržování svých požadavků na „substance“ důsledně vyžadovat.¹⁴²

K 1. lednu 2018 vstoupilo v účinnost několik daňověprávních změn nizozemského dividendového zákona (označován také jako DWTA, Dividend Withholding Tax Act). Nejdůležitější změny, které by měl mezinárodní investor působící v Nizozemsku zaregistrovat, jsou

1. nová povinnost k dani z dividend nizozemských holdingových družstev;
2. rozšíření osvobození daně z dividend;
3. změny v šíři pravidel daně z příjmu nerezidentních společností v případě držení podstatného podílu v nizozemských společnostech;
4. zpřísnění podmínek pro odpočitatelnost úroků vnitropodnikových úvěrů financovaných propojenými úvěry od třetích stran.¹⁴³

¹⁴¹ *The Netherlands: Taxation of cross-border mergers and acquisitions*. The Netherlands: kpmg.com/tax, 2016, (133201-G), 14, str. 1-7.

¹⁴² Dutch government rolls out carpet for business with tax cuts. *Reuters* [online]. Amsterdam, 2017 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-netherlands-government-tax/dutch-government-rolls-out-carpet-for-business-with-tax-cuts-idUSKBN1CF2KS?il=0>

¹⁴³ KU, Jian-Cheng a Tim MULDER. 2018 Dutch Tax Plan - changes to Dutch dividend withholding tax. *DLA Piper: Global Tax Alert* [online]. 2017, 25. 9. 2017, 5 stran [cit. 2018-03-03]. Dostupné z <https://www.dlapiper.com/en/uk/insights/publications/2017/09/2018-dutch-tax-plan/>

Participation exemption:

Regulace nizozemské participation exemption umožňuje úplné vynětí dividend a dalších forem podílů na zisku ze zdanění srážkovou daní dceřiných společností včetně zahraničních dcer. Při splnění podmínek jsou zohledněny koncernové zájmy na zamezení dvojího zdanění uvnitř koncernu. Jedná se o jednu ze čtyř rovin dříve hojně využívané daňové optimalizace s využitím Nizozemska, a to

1. existence srážkové daně při transferu do Nizozemska ze země původu,
2. zdanění v Nizozemsku,
3. existence srážkové daně při distribuci z Nizozemska, a
4. zdanění v konečné destinaci.

K bodu 1): Zisky dceřiných společností podléhají dani z příjmu právnických osob ve státě rezidence. Obecně jsou příjmy zdaněny na základě smlouvy o zamezení dvojího zdanění, anebo evropských směrnic. V modelovém případě 2 se uplatní zdanění podle SZDZ mezi Nizozemskem a Ruskem.

K bodu 2) Mateřská společnost je plátcem daně z příjmu právnických osob v Nizozemsku. Při splnění participation exemption jsou dividendy a kapitálové zisky osvobozeny od srážkové daně. Také dividendy společnosti Rijn Logistics N. V. mohou být za určitých podmínek od srážkové daně osvobozeny.

K bodu 3) Při transferu prostředků z Nizozemska podléhají dividendy 25% srážkové dani. Výše může být limitována opět SZDZ, anebo evropskými směrnicemi.

K bodu 4) Konečná výše zdanění se odvíjí od daňové sazby stanovené jurisdikcí státu, do kterého jsou prostředky převedeny. Dříve se hojně využívaly daňové ráje v podobě Bahamských či Britských panenských ostrovů, případně Nizozemských Antil.

Základ testu participation exemption upravuje článek 13 nizozemského zákona o korporátní dani (Dutch Corporate Income Tax Act 1969), takzvaného CITA. Hlavní podmínkou vynětí je **test vlastnictví** (obecně musí mít mateřská společnost alespoň 5% podíl). Dále musí být splněn alespoň jeden z následujících testů.

- **Test motivace**, který vyžaduje, aby podíl nebyl držen jen z daňových důvodů nebo pro další investice, ale aby existoval i reálný podnikatelský důvod uspořádání

společností (pro určení, zdali leží ohnisko zájmu na straně investice či podnikání se používá dodatečný test, jehož kritéria nejsou dána zákonem, ale praxí);

- Pokud nejsou splněna kritéria testu motivace, může se dále uplatnit **test daňového subjektu** nebo test majetku. Test daňového subjektu je naplněn, pokud je dceřiná společnost zdaněna ve své jurisdikci alespoň 10% sazbou daně;
- A nakonec **test majetku** vyžaduje, aby investice nebyla pouhou pasivní portfoliovou investicí.¹⁴⁴

Požadavky českého práva na českou mateřskou společnost

České právní předpisy nestanovují žádná zvláštní pravidla pro českou mateřskou společnost Vltava Logistics a. s. jako společníka ruské Volha Logistics LLC. V České republice neexistuje institut obdobný nizozemské participation exception. Pro koncern platí požadavky plynoucí zejména z evropské regulace rozebrané níže.

Požadavky ruského práva na zahraniční mateřskou společnost společností s ručením omezeným

Právo Ruské federace upravuje požadavky na společnost s ručením omezeným v Občanském zákoníku Ruské federace ze dne 30. listopadu 1994 N 51-FZ ve Federálním zákoně o společnostech s ručením omezeným ze dne 8. února 1998 N 14-FZ. Jurisdikce nestanoví žádné zvláštní požadavky na mateřskou společnost Vltava Logistics a. s., ani na Rijn Logistics N. V.

Další právní požadavky

Nastavení vnitropodnikových cen ODT Logistics podle principu tržního odstupu:
Česká společnost Vltava Logistics a. s. i nizozemská společnost Rijn Logistics N. V. jsou povinny nastavit své vnitropodnikové ceny s dceřinou společností Volha Logistics LLC v souladu s principem tržního odstupu (blíže v kapitole 2.2.3. této práce). České a nizozemské společnosti jsou jako daňoví poplatníci povinny doložit nastavení vnitropodnikových cen podle principu tržního odstupu v odpovídající dokumentaci příslušnému finančnímu úřadu. V případě vzniku pochybností finančního úřadu, jde důkazní povinnost k tíži daňového poplatníka, který je povinen dokumentaci doplnit

¹⁴⁴ VAN DUIJN, Hendrik-Jan. *Netherlands Corporate Taxation*: DTS Duijn's Tax Solutions. Amsterdam: IBFD, 2017, kapitola

pod hrozbou sankce. Součástí posouzení převodních cen může být i sekundární posouzení, příkladem skryté je vyplácení dividend nebo kapitálové vklady.

Požadavky na dokumentaci k převodním cenám ODT Logistics

Pokud konsolidovaný obrat nadnárodní skupiny ODT Logistics dosáhne za předchozí účetní období více než 750 milionů EUR, vznikne reportující entitě ve skupině (nejčastěji mateřské společnosti) povinnost podávat Zprávu podle zemí (country-by-country reporting). Společnostem Vltava Logistics a. s. v první modelové situaci a Rijn Logistics N. V. v druhé modelové situaci, vznikne povinnost ohlásit příslušné národní autoritě, jaká společnost ve skupině za ně bude reportovat.

Jelikož konsolidovaný obrat skupiny ODT Logistics přesahuje 50 milionů EUR, jsou Vltava Logistics a. s. i Rijn Logistics N. V. povinny přikládat k daňovému přiznání základní (master) a lokální (local) dokumentaci. Nedodržení požadavků na dokumentaci může vést ke správním sankcím i trestnímu postihu.¹⁴⁵

3.4.5. Modelové situace a jejich porovnání

Modelová situace 1: Zdanění podílů na zisku podle česko-ruské SZDZ

Zisk rozdělený společností Volha Logistics LLC se zdaní následovně. Valná hromada společnosti Volha Logistics LLC rozhodne o rozdělení zisku a podíly na zisku v Rusku daní, která nepřesáhne 10 % z hrubé částky těchto dividend. Podle SZDZ má být dvojímu zdanění zabráněno systémem prostého zápočtu daně (zaplacené Volhou Logistics LLC) proti daňové povinnosti Vltava Logistics a. s.

Mateřská společnost Vltava Logistics a. s. je poplatníkem daně z příjmů právnických osob v České republice. Jako právnická osoba se sídlem v České republice je daňovým rezidentem České republiky a má daňovou povinnost, která se vztahuje na příjmy plynoucí ze zdroje na území České republiky i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Podíly na zisku, které jí vyplatí její dceřiná společnost Volha Logistics LLC jsou předmětem daně z příjmů právnických osob v České republice.¹⁴⁶ Příjmy z podílu na zisku vyplácené dceřinou společností mateřské společnosti jsou v rámci České republiky a EU osvobozeny od daně z příjmu právnických osob. Zákon o dani z příjmu rozšiřuje toto osvobození

¹⁴⁵ *The Netherlands: Taxation of cross-border mergers and acquisitions.* The Netherlands: kpmg.com/tax, 2016, (133201-G), 14.

¹⁴⁶ §17 odst. 1 a odst. 3, § a §19 odst. 3 Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

i na případy, kdy je dceřiná společnost daňovým rezidentem třetího státu, se kterým má Česká republika uzavřenou účinnou smlouvu o zamezení dvojího zdanění, má právní formu srovnatelnou se společností s ručením omezeným, je ve vztahu obdobném jako dceřiná společnost vůči společnosti mateřské a podléhá obdobné dani z příjmů právnických osob se sazbou ne nižší než 12 %. Osvobození podílů na zisku od daně z příjmů právnických osob se tedy vztahuje i na zisky zdaněné a vyplacené ruskou dceřinou společností Volha Logistics LLC její české matce Vltava Logistics a. s.¹⁴⁷

Pro doplnění nad rámec modelového případu 1, **dividendy fyzické osoby z podílů ze zisku plynoucího ze zahraničí** podléhají dani z příjmu fyzických osob jako příjmy z kapitálového majetku a jsou v České republice daněny 15 % srážkovou daní. U těchto příjmů nelze uplatnit související náklady, avšak lze započíst daň sraženou plátcem v zahraničí. Daň zaplacená v zahraničí se prokazuje potvrzením zahraničního správce daně. Pro zamezení dvojího zdanění příjmů ze zahraničí je nutno postupovat v souladu s příslušnou Smlouvou o zamezení dvojího zdanění a podle §38f Zákona o dani z příjmu.

Modelová situace 2: Zdanění zisku podle nizozemsko-ruské SZDZ

Podle SZDZ uzavřené mezi Nizozemskem a Ruskou federací je společnost Volha Logistics LLC daňovým rezidentem Ruské federace. Zisk, který vyplatí své mateřské společnosti Rijn Logistics N. V., zdaní jako dividendu v Rusku. Uložená daň nepřesáhne 5 % z hrubé částky dividend.¹⁴⁸

Nizozemský korporátní systém zdanění je klasickým systémem, což znamená, že zisky korporací jsou daněny a rozdělené zdaněné zisky jsou zdaněny opětovně v rukou příjemců zisků (akcionářů, společníků). Společnost, která zisk rozdělila, si nemůže rozdělený zisk odečíst od základu daně.

Dvojití zdanění zisku vypláceného korporacím jako podílníkům je vyloučeno při splnění podmínek „participation exemption“.

¹⁴⁷ § 19 odst. 9 a § 19 odst. 1 písm. zi Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

¹⁴⁸ Art. 10, Art. 23 of the Agreement between the government of the Kingdom of the Netherlands and the government of the Russian Federation for the avoidance of double taxation and the prevention of fiscal evasion with respect to taxes on income and on property: applicable from 1 January 1999. In: Moscow, 1996, Trb. 1998, 206.

V případě individuálních podílníků (fyzických osob) s podstatnými podíly, je dvojímu zdanění zamezeno pomocí nižší sazby daně z příjmu z dividend.¹⁴⁹

3.5. Závěrečné zhodnocení faktografického průzkumu

Autorka si v zadání případové studie stanovila čtyři kritéria pro zhodnocení a rozhodnutí modelového nadnárodního logistického koncernu, zdali podřadit novou ruskou společnost pod mateřskou společnost v České republice či v Nizozemsku. Vzhledem k zaměření diplomové práce na daňové ráje v Evropě bylo středobodem zkoumání porovnání specifických rysů českého a nizozemského daňového právního systému, zejména problematika smluv o zamezení dvojího zdanění a regulace výplaty dividend z ruské dceřiné společnosti její společnosti mateřské.

Jako první kritérium byla zvolena **politická a ekonomická stabilita** České republiky a Nizozemska. Autorka využila pro zhodnocení aktuální indexy a statistiky dostupné na webových stránkách Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj. Došla k závěru, že obě dvě země jsou demokratické, dlouhodobě politicky i ekonomicky stabilní. Státy jako členy Evropské unie významně ovlivňuje evropská legislativa. Evropské daňové právo v posledních letech brojí proti daňovým únikům, a jelikož se změny úměrně promítají i do národních úprav členských států, otevírají se v oblasti daňové dveře pro určitou míru nejistoty.

Další kritérium, **geografického umístění a dopravní dostupnosti**, má svůj význam pro reálnou dosažitelnost a správu dceřiných společností. Logistický koncern jistě zvažuje i strategické umístění svých společností. V České republice a Nizozemsku má existující a fungující společnosti, a proto nemusel v rozhodování zvažovat dodatečné náklady a rizika na založení nových společností. Zároveň jsou geografické rozmístění hubů, průnik a udržení se na trhu přepravních služeb v jednotlivých státech v logistice tak významné, že autorka považuje za stěžejní čtenářům důvody výběru států osvětlit. Z hlediska logistické strategie nadnárodního koncernu, který přepravuje obzvlášť nadrozměrný náklad z Asie a afrického kontinentu, je jistě výhodnější umístění v blízkosti Rotterdamského přístavu, než v České republice. Důležitějším faktorem pro rozhodování v této případové studii je ovšem možnost fyzické dostupnosti a správy ruské společnosti. Lze říci, že není

¹⁴⁹ VAN DUIJN, Hendrik-Jan. *Netherlands Corporate Taxation: DTS Duijn's Tax Solutions*. Amsterdam: IBFD, 2017, kapitola 6

významného rozdílu mezi leteckou dostupností pro pasažéry přepracované z České republiky a Nizozemska do Ruské federace a zpět.

Česká republika a Nizozemsko mají s Ruskou federací uzavřené **smlouvy o zamezení dvojího zdanění**. Obě dvě SZDZ jsou založeny na vzoru OECD a mají obdobnou strukturu. V případě vztahu mezi mateřskou a dceřinou společností se autorka zaměřila na význam úpravy výplaty dividend z ruské dceřiné společnosti její matce. V průběhu výzkumu došla autorka k závěru, že podle nizozemsko-ruské SZDZ je ruská dcera povinna k 5% dani z dividend v Rusku a podle česko-ruské zaplatí ruská společnost 10% daň z dividend. Zdanění dividend dceřiné společnosti v Rusku podle nizozemsko-ruské SZDZ je v porovnání s česko-ruskou SZDZ jednoznačně výhodnější. Důkladnější průzkum navíc dokázal, že následné zdanění dividend mateřské společnosti v Nizozemsku je při splnění podmínek substance a participation exemption opět výhodnější, než zdanění dividend obdobné matky v České republice. Nizozemské matce se nabízí v určitých případech možnost osvobodit dividendy od dalšího zdanění daní z příjmu, zatímco v České republice je dvojímu zdanění zabráněno prostým zápočtem daně do daňové povinnosti.

Autorka považuje za důležité v případové studii zmínit i **další právní požadavky** na nastavení vnitropodnikových cen a dokumentaci k převodním cenám. Obě pravidla vychází z evropské právní úpravy a není významnějšího rozdílu mezi národní legislativou Nizozemska a České republiky.

Na základě důkladného zhodnocení kritérií dospěla autorka k závěru, že významným faktorem pro rozhodování nadnárodního koncernu ODT & Logistics, pod kterou společnost ve své struktuře umístít novou dceřinou ruskou společnost Volha Logistics LLC, je výsledná hodnota dividend po zdanění v zemi daňové rezidence dceřiné i mateřské společnosti. Nizozemsko je pro umístění mateřské společnosti pro svou výhodně nastavenou SZDZ s Ruskou federací a svou návaznou daňovou politiku výhodnější, než umístění mateřské společnosti v České republice. Při porovnání dalších kritérií, tj. politické a ekonomické stability, dopravní a geografické dostupnosti a vybraných právních požadavků, jak Česká republika, tak Nizozemsko, nabízí srovnatelné předpoklady pro umístění mateřské společnosti. Na základě této studie umístí koncern ODT & Logistics svou novou dceřinou společnost Volha Logistics LLC pod společnost Rijn Logistics N. V. jako mateřskou společnost.

Závěr

Daňové ráje v Evropě

Daňové ráje jsou země po desetiletí využívané fyzickými i právníckými osobami pro snížení jejich celkové daňové zátěže. Jejich právní řády nabízí zájemcům spektrum daňových výhod, rozličné možnosti ochrany majetku, investování, i zefektivnění mezinárodních transakcí. Lze shrnout, že motivace nadnárodních koncernů využít možností daňového plánování je velká. Řada evropských jurisdikcí historicky považovaných za daňové ráje, se tomuto označení vyhýbají. Upřednostňují užívání pojmů „offshore podnikání“ a „daňová optimalizace“. I z těchto důvodů neexistuje žádný **oficiální seznam evropských daňových rájů**. Pro účely diplomové práce diplomantka identifikovala několik evropských států, které naplňují požadavky pro daňové ráje. Jsou jimi **Irsko, Bermudy, Britské panenské ostrovy, Gibraltar, Guernsey, Jersey, Kajmanské ostrovy, Lichtenštejnsko, Malta, Monako, Nizozemsko, ostrovy Turks a Caicos, Švýcarsko a Anguilla**. (Kapitola 1)

Daňová optimalizace ve veřejnoprávním a soukromoprávním sektoru

Autorka se ve své diplomové práci zaměřila na **přístup české i mezinárodní odborné veřejnosti k daňové optimalizaci na území Evropy**. Konstatovala, že státy zatěžují daňové subjekty různou skladbou daňové zátěže a daňové příjmy státu mají být posuzovány jako jeden celek. Představila čtenáři **Doumův teoretický Optimalizační model daňové suverenity státu a volného pohybu**, na kterém demonstrovala propojenost jednotlivých daňových opatření s celým daňovým systémem. Zajímavostí modelu je, že jej jeho tvůrce prezentuje jako možnou alternativu pro soudy pro nalezení optimálního daňového nastavení během jejich rozhodovací činnosti.

Mezinárodní společnosti mohou využít vzájemných kombinací daňových pravidel států, ve kterých působí. Daňoví poradci, účetní a právníci společným úsilím umí pod záštitou legální daňové optimalizace najít cesty, jak využít odlišností daňových režimů

různých států. Také nadnárodní koncerny musí při svém rozhodování, zdali využít daňového systému offshore jurisdikce či ne, posuzovat **výhodnost daňového systému jako celku**. (Kapitola 1)

Právní regulace offshore podnikání

Diplomantka rozlišila **dva základní druhy iniciativ, které se angažují v boji proti daňovým únikům** a to boj proti praní špinavých peněz a legální offshore podnikání a s ním související boj proti vyhýbání se daňové povinnosti. U **boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti** připomněla činnost Finančního akčního výboru s celosvětovým vlivem, který vytváří standardy a hodnocení právních řádů v oblasti boje proti praní špinavých peněz. Vyzdvihla činnost Evropské komise a jejího Výboru pro prevenci praní špinavých peněz a financování terorismu, dále MONEYVALu fungujícího při Radě Evropy, Světové banky a Mezinárodního měnového fondu. Shrnula českou právní úpravu v této oblasti. Vzhledem k zaměření diplomové práce se diplomantka v dalších částech práce zaměřila na **legální offshore podnikání a boj proti vyhýbání se daňovým povinnostem**.

Současnou celosvětovou regulaci offshore podnikání významně ovlivňuje **činnost organizace OECD**. Nejenže se (vedle OSN) zasloužila o existenci jednoho ze dvou vzorů smlouvy o zamezení dvojího zdanění (jenž používají především vyspělé státy včetně České republiky), a zároveň reguluje mezinárodní pravidla pro stanovení převodních cen. OECD navíc vytvořila **Akční plán BEPS** jako souhrn 15 opatření pro státy **s úmyslem zamezit či alespoň omezit možnosti nadnárodních společností optimalizovat svou daňovou zátěž**. V současnosti jde o nejvýznamnější mezinárodní počin, k jehož implementaci se zavázaly mnohé státy světa a jehož myšlenky byly zahrnuty do evropského práva a významně mění národní jurisdikce evropských států. Diplomantka v práci rozebrala **rozsudek C-196/04 Cadbury Schweppes** jako přelomový rozsudek Soudního dvora Evropské unie v oblasti boje proti zneužívajícím praktikám a český **rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 3 Afs 53/2015 ve věci skupiny CTP**. (Kapitola 2)

Případová studie – Dilema ODT& Logistics

Právním oříškem jsou v praktické části diplomové práce podmínky mezinárodních smluv o zamezení dvojího zdanění. **Případová studie fiktivního nadnárodního koncernu ODT & Logistics** analyzuje modelovou situaci, ve které diplomantka hodnotí dvě modelové

situace z pohledu ODT & Logistics, jenž stojí před rozhodnutím, pod jakou ze svých dvou existujících společností umístěných v České republice a Nizozemsku umístit ve své struktuře ruskou dceřinou společnost. Posuzuje situaci z pohledu politické a ekonomické stability země, geografického umístění a dopravní dostupnosti, podmínek ve smlouvách o zamezené dvojího zdanění a podmínek pro vyplácení podílu na zisku, a požadavků právních systémů států. Po zhodnocení kritérií dochází diplomantka k závěru, že stěžejním faktorem pro rozhodování ODT & Logistics je nastavení pravidel pro zdanění dividend ve Smlouvách o zamezení dvojího zdanění mezi Českou republikou a Ruskem a Nizozemskem a Ruskem, a návazná vnitrostátní pravidla pro zdanění dividend v České republice a Nizozemsku. V průběhu výzkumu bylo prokázáno, že **zdanění dividend dceřiné společnosti v Rusku podle nizozemsko-ruské SZDZ je v porovnání s česko-ruskou SZDZ jednoznačně výhodnější**. Také **návazná vnitrostátní právní úprava Nizozemska má oproti té české jasné výhody**. Diplomantka došla k závěru, že **za daných předpokladů je pro nadnárodní koncern ODT & Logistics výhodnější umístit svou ruskou dceřinou společnost ve struktuře pod mateřskou společnost v Nizozemsku**. (Kapitola 3)

Seznam zkratek

COST+	Metoda nákladů a přirážky (tj. Cost Plus Method)
PROFI SPLIT	Metoda rozdělení zisku (tj. Profit Split Method)
TNMM	Transakční metoda čistého rozpětí (tj. Transactional Net Margin Method)
ATAD	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky
BEPS	Akční plán ohledně rozměňování daňového základu a přesouvání zisků korporací (tj. Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting)
CFA	Výbor pro fiskální záležitosti OECD (tj. Committee on Fiscal Affairs)
CFC legislativa	Legislativa kontrolované zahraniční společnosti (tj. Contolled Foreign Company Legislation)
CFC	Pravidla pro zdaňování ovládaných zahraničních společností (tj. Controlled Foreign Corporation Rules)
CS	Společnost Cadbury Schwepes plc
CSO	Společnost Cadbury Schweppes Overseas Ltd
CSTI	Společnost Cadbury Schweppes Treasury International
CUP	Metoda srovnatelné nezávislé ceny (tj. Comparable Uncontrolled Price Method)
EAT	Zisk po zdanění (tj. Earnings after Taxes)
EBT	Zisk před zdaněním (tj. Earnings before Taxes)
ECU	ECU (tj. European Currency Unit) byla košová měnová jednotka Evropských společenství sloužící k zúčtování mezinárodních operací. Nikdy nebyla měnou v pravém slova smyslu. Je považována za předchůdce EURa.
EOIR	OECD standard výměny informací na žádost (tj. Exchange of Information on Request)
FATF	Finanční akční výbor, mezinárodní nevládní organizace (tj. Financial Action Task Force)

G7	G7 je skupina sedmi největších nejrozvinutějších ekonomik světa. Zahrnuje Kanadu, Francii, Německo, Itálii, Japonsko, Spojené království a Spojené státy Americké.
GAAR	Obecné pravidlo proti zneužívání systémů (tj. General Anti-Abuse Rules)
IBC	Mezinárodní obchodní společnosti (tj. International Business Corporations)
ICIJ	Mezinárodním konsorciem investigativních novinářů
MONEYVAL	Metoda rozdělení zisku (tj. Profit Split Method)
ODT & Logistics	Nadrozměrná přeprava a logistika (tj. Over Dimensional Transport and Logistics)
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (tj. Organization for Economic Cooperation and Development)
RPM	Metoda ceny při opětovném prodeji (tj. Resale Price Method)
Sb. m. s.	Sbírka mezinárodních smluv České republiky
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SES	Smlouva o Evropském společenství
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
SZDZ	Smlouva o zamezení dvojího zdanění

Seznam obrázků a tabulek

Tabulka č. 1: EOIR žebříček spolupráce států při výměně informací pro daňové účely

Tabulka č. 2: Finančně technické dělení daní

Obrázek číslo 1: Schéma transakce CTP, Judikát NSS 3 Afs 53/2015

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

BAKEŠ, Milan. *Finanční právo*. 6. upr. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7.

CORBETT, Jeffrey a Patrick KISH. *Behind the Offshore Veil*. iUniverse, 2009. ISBN 9781440146633.

DOUMA, Sjoerd. *Optimization of Tax Sovereignty and Free Movement* [online]. Leiden University: IBFD Doctoral Series, 2011, s. 340 [cit. 2017-12-26]. ISBN 978-90-8722-112-6. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=PeNup9jn2IC&printsec=frontcover&dq=Optimization+of+Tax+Sovereignty+and+Free+Movement&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwjJ_aq4xKjYAhXQhqQKHWMYAfYQ6AEIKjAA#v=onepage&q=Optimization%20of%20Tax%20Sovereignty%20and%20Free%20Movement&f=false

JOSHI, Rakesh Mohan. *International Business: Oxford higher education*. 7, ilustrované vydání. Oxford University Press, 2009. ISBN 0195689097.

KLEIN, Štěpán a Karel ŽÍDEK. *Mezinárodní daňové plánování*. Praha: Grada, 2002. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 802470563x.

KLEIN, Štěpán. *Daňové ráje: ... aby nebyly daňovým peklem*. Ostrava: Sagit, 1998. Daně a účetnictví (Sagit). ISBN 80-720-8074-1.

KLIMEŠOVÁ, Ludmila. *Daňová optimalizace*. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2014. Právo a management. ISBN 978-80-87974-06-3.

KUBÁTOVÁ, Květa a Václav VYBÍHAL. *Optimalizace daňového systému České republiky v kontextu Evropského regionu a měnícího se ekonomického, sociálního a právního prostředí: závěrečná studie Projektu Grantové agentury ČR č. GA ČR 402/02/1388*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. Ekonomie (Eurolex Bohemia). ISBN 80-86861-05-8.

MERCKAERT, Jean a Cécile NELH. *Ekonomika v pohybu: nadnárodní společnosti, daňové ráje a přelétavé bohatství*. Praha: Educon, 2012. ISBN 978-80-905286-0-4.

PETROVIČ, Pavel. *Encyklopedie daňových rájů a jejich využití*. Praha: Akont, 1998. ISBN 8086394816.

PETROVIČ, Pavel. *Encyklopedie mezinárodního daňového plánování*. Beroun: Newsletter, c2002. ISBN 80-86394-81-6.

SOJKA, Vlastimil. *Mezinárodní zdanění příjmů: smlouvy o zamezení dvojího zdanění a zákon o daních z příjmů*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. Daňová řada (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-807-4780-356.

VAN DUIJN, Hendrik-Jan. *Corporate Taxation: DTS Duijn's Tax Solutions*. Amsterdam: IBFD, 2017.

VELO, Lucio. *Daňové ráje světa*. Praha: Rebo Productions, 1997. ISBN 80-85815-93-1.

Seznam použitých právních předpisů

Agreement between the government of the Kingdom of the Netherlands and the government of the Russian Federation for the avoidance of double taxation and the prevention of fiscal evasion with respect to taxes on income and on property: applicable from 1 January 1999. In: Moscow, 1996, Trb. 1998, 206.

Model Tax Convention on Income and on Capital: Condensed Version 2017. In: 2017. Dostupné také z: <http://www.oecd.org/ctp/treaties/model-tax-convention-on-income-and-on-capital-condensed-version-20745419.htm>

Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent Base Erosion and Profit Shifting. In: OECD, 2017. Dostupné také z: <http://www.oecd.org/tax/treaties/multilateral-convention-to-implement-tax-treaty-related-measures-to-prevent-BEPS.pdf>

Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1315/2013 ze dne 11. prosince 2013 o hlavních směrech Unie pro rozvoj transevropské dopravní sítě a o zrušení rozhodnutí č. 661/2010/EU (Text s významem pro EHP). In: Úřední věstník Evropské unie, 2017, 1315/2013. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:02013R1315-20170608>

Protokol o Smlouvě mezi vládou České republiky a vládou Ruské federace o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku. In: *Sbírka mezinárodních smluv*. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí, 2009, 56/2009 Sb. m. s.

SMĚRNICE RADY (EU) 2016/1164 ze dne 12. července 2016: kterou se stanoví pravidla proti praktikám vyhýbání se daňovým povinnostem, které mají přímý vliv na fungování vnitřního trhu. In: Úřední věstník Evropské Unie, 2016, L 193/1.

Smlouva mezi vládou České republiky a vládou Ruské federace o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku z oboru daní z příjmu a z majetku. In: *Sbírka mezinárodních smluv*. 1997, 278/1997Sb. m. s.

Tax Code of the Russian Federation Part II: UNOFFICIALLY TRANSLATED BY Ernst & Young. In: 1998, No. 146-FZ. Dostupné také z: <https://www.nalog.ru/html/sites/www.eng.nalog.ru/Tax%20Code%20Part%20One.pdf>

Vídeňská úmluva o smluvním právu ze dne 23. května 1969, vyhlášená pod č. 15/1988. In: Vídeň: *Sbírka mezinárodních smluv*, 1969.

Zákon č. 164/2013 Sb., o mezinárodní spolupráci při správě daní a o změně dalších souvisejících zákonů. In: ročník 2013.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. In: 1992.

Seznam použité judikatury

NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. *Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 1. 2016, čj. 3 Afs 53/2015 - CTP Property, a.s. a Odvolací finanční ředitelství, se sídlem Brno, Masarykova 427/31* [online]. In: s. 12 [cit. 2018-02-19].

SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE. *Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. září 2006 - Cadbury Schweppes plc a Cadbury Schweppes Overseas Ltd proti Commissioners of Inland Revenue: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Special Commissioners of Income Tax, London - Spojené království*. In: *Sbírka soudních rozhodnutí 2006 I-07995* [online]. 2006, s. 24 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&num=C-196/04>

Seznam použitých článků

Dutch government rolls out carpet for business with tax cuts. *Reuters* [online]. Amsterdam, 2017 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-netherlands-government-tax/dutch-government-rolls-out-carpet-for-business-with-tax-cuts-idUSKBN1CF2KS?il=0>

E. ANDERSON, James a Eric VAN WINCOOP. Gravity with Gravitas: A Solution to the Border Puzzle. *The American Economic Review*. 2003, (93), 24.

KU, Jian-Cheng a Tim MULDER. 2018 Dutch Tax Plan - changes to Dutch dividend withholding tax. *DLA Piper: Global Tax Alert* [online]. 2017, 25. 9. 2017, 5 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <https://www.dlapiper.com/en/uk/insights/publications/2017/09/2018-dutch-tax-plan/>

NERUDOVÁ, Danuše. Harmonizace nepřímého zdanění. *Daně a právo v praxi*. 2005, (7), 31-38. ISSN 1211-7293.

NERUDOVÁ, Danuše. Zdaňování příjmů rezidenta České republiky ze zdrojů v zahraničí. *Daně a právo v praxi*. 2007, 31-38. ISSN 1211-7293.

State aid: Commission opens in-depth investigation into the Netherlands' tax treatment of Inter IKEA. *European Commission: Press release Database* [online]. 2017, (IP/17/5343) [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5343_en.htm

State aid: Ireland gave illegal tax benefits to Apple worth up to €13 billion. *European Commission: Press Release Database* [online]. 2016, (IP/16/2923), 4 [cit. 2018-02-23]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2923_en.htm

ŠIMKA, Karel. Komu zvoní hrana? Tobě, mezinárodní daňová optimalizace!. *Epravo* [online]. 2015, (100062) [cit. 2017-11-20]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/komu-zvoni-hrana-tobe-mezinarodni-danova-optimalizace-100062.html>

The Netherlands: Taxation of cross-border mergers and acquisitions. The Netherlands: kpmg.com/tax, 2016, (133201-G), 14.

VLKOVÁ, Jitka a Aleš ČERNÝ. Největší český průmyslový developer CTP se vyhýbal daním. *IDnes.cz: Ekonomika* [online]. 2016, 21. 4. 2016 [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: https://ekonomika.idnes.cz/nejvetsi-developer-ctp-kratil-dane-rozhodl-soud-ftx-/ekonomika.aspx?c=A160421_133344_ekonomika_jvl

Seznam použitých internetových zdrojů

12 Helpful Captive Insurance Statistics and Facts. In: *Spring* [online]. 2016 [cit. 2017-12-07]. Dostupné z: <http://www.springgroup.com/12-helpful-captive-insurance-statistics-and-facts/>

About the OECD [online]. In: Organisation for Economic Co-operation and Development, 2017 [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/about/>

After disclosure on Bahamas tax havens, UN experts urge governments to take action. In: *UN News Centre* [online]. 2016 [cit. 2017-12-16]. Dostupné z: <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=55226#.WkvknWdy51Y>

AUBRY, Manon a Thomas DAUPHIN. Opening the Vaults: The use of tax havens by Europe's biggest banks. In: *Briefing paper* [online]. Oxfam: Fair Finance Guide International, 2017, 27 March 2017, s. 52 [cit. 2018-03-09]. ISBN 978-0-85598-936-1. Dostupné z: <https://policy->

practice.oxfam.org.uk/publications/opening-the-vaults-the-use-of-tax-havens-by-europes-biggest-banks-620234

BEPS - Frequently Asked Questions. In: *OECD* [online]. 2018 [cit. 2018-01-28]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/ctp/beps-frequentlyaskedquestions.htm>

Captive Domicile Showcases. In: *Captive.com* [online]. 2014 [cit. 2017-12-08]. Dostupné z: <https://www.captive.com/resources/captive-domicile-showcase>

Country by Country Reporting v České republice. In: *Accace* [online]. 2017 [cit. 2017-12-21]. Dostupné z: <https://accace.cz/country-by-country-reporting-v-ceske-republice/>

Česká republika podepsala mnohostrannou daňovou úmluvu proti optimalizaci daní. In: *Stálá mise České republiky při OECD v Paříži* [online]. 2017 [cit. 2017-12-19]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/oecd.paris/cz/zpravy_udalosti_aktuality/ceska_republika_podepsala_mnohostrannou.html

Daňové novinky: Deloitte Česká republika, prosinec 2017. In: *Deloitte* [online]. 2017 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <https://edu.deloitte.cz/cs/Content/Download/tax-news-1712>

Dealing Effectively with the Challenges of Transfer Pricing. In: *OECD* [online]. 2012 [cit. 2017-12-18]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/publications/dealing-effectively-with-the-challenges-of-transfer-pricing-9789264169463-en.htm>

Dohled nad finančním trhem: Legalizace výnosů z trestné činnosti - právní předpisy. In: *Česká národní banka* [online]. [cit. 2017-12-18].

Europe's biggest banks register €25 billion profit in tax havens [online]. In: RADCLIFF, Anna. OXFAM, 2017, 27 March 2017 [cit. 2017-11-09]. Dostupné z: <https://www.oxfam.org>

Europe's Leading Logistics Location [online]. In: Netherlands Foreign Investment Agency, 2018 [cit. 2018-03-04]. Dostupné z: <https://investinholland.com/business-operations/logistics-distribution/>

Fair Taxation: EU publishes list of non-cooperative tax jurisdictions. In: *European Commission - Press Release Database* [online]. 2017 [cit. 2017-05-12]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5121_en.htm

FILÍPKOVÁ, Sára a Filip KOPŘIVA. Boj proti daňovým rájům. In: *BACKGROUND REPORT / OSN / ECOFIN* [online]. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, 2016, s. 18 [cit. 2017-12-09]. Dostupné z: https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2017/03/ECOFIN_danoveraje_final.pdf

Finanční správa si zamílovala převodní ceny. In: *KPMG: Články a analýzy* [online]. 2017 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <https://home.kpmg.com/cz/cs/home/clanky-a-analyzy/2017/09/prevodni-ceny.html>

FITZGIBBON, Will. EU Urged To Name European States In Tax Haven 'Blacklist'. In: *International Consortium of Investigative Journalists* [online]. 2017 [cit. 2017-12-05]. Dostupné z: <https://www.icij.org/investigations/paradise-papers/eu-encouraged-name-european-states-tax-haven-blacklist/>

HARDING, Luke. What are the Panama Papers? A guide to history's biggest data leak. In: *Theguardian* [online]. 2016 [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/news/2016/apr/03/what-you-need-to-know-about-the-panama-papers>

Historie a základní charakteristika boje proti praní špinavých. In: *Ministerstvo financí ČR - FAÚ* [online]. [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Stav_Historie-boje-proti-prani-spinavych-penez-v-CR.pdf.

History of the FATF. In: *FATF* [online]. 2017 [cit. 2017-12-16]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/about/historyofthefatf/>

HLAVÁČEK, Petr. Stručná historie letectví. In: *CzechAirliners* [online]. 2014 [cit. 2017-12-15]. Dostupné z: <https://czechairliners.net/index.php/archiv-clanku-1/249-strucna-historie-letectvi.html>

HOLCOVÁ, Pavla. Další únik dokumentů z daňových rájů se tentokrát zaměřuje hlavně na americké klienty. In: *České centrum pro investigativní žurnalistiku* [online]. 2017 [cit. 2017-12-01]. Dostupné z: <https://www.investigace.cz/paradise-papers/>

HOLCOVÁ, Pavla. Paradise Papers: Další únik dokumentů z daňových rájů se tentokrát zaměřuje hlavně na americké klienty. In: *České centrum pro investigativní žurnalistiku* [online]. 5. listopadu 2017 [cit. 2017-12-09]. Dostupné z: <https://www.investigace.cz>

HUGO, Jan. Books in the digital age. In: *Maxdorf* [online]. [cit. 2017-12]. Dostupné z: <http://maxdorf.com/books-in-the-digital-age>

Improving Global AML/CFT Compliance: On-going Process - 3 November 2017. In: *Public Statement: Outcomes Joint FATF/GAFILAT Plenary* [online]. Buenos Aires, 2017, 3 November 2017 [cit. 2017-12-16]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/publications/high-riskandnon-cooperativejurisdictions/documents/fatf-compliance-november-2017.html>

Improving Global AML/CFT Compliance: On-going Process - 3 November 2017. In: *FATF: Public Statement* [online]. 2017 [cit. 2017-12-16]. Dostupné z: [http://www.fatf-gafi.org/fr/publications/jurisdictionshautrisqueetnoncooperatives/documents/fatf-compliance-november-2017.html?hf=10&b=0&s=desc\(fatf_releasedate\)](http://www.fatf-gafi.org/fr/publications/jurisdictionshautrisqueetnoncooperatives/documents/fatf-compliance-november-2017.html?hf=10&b=0&s=desc(fatf_releasedate))

Jean Baptiste Colbert citáty. *Citáty slavných osobností* [online]. 2017 [cit. 2017-11-20]. Dostupné z: <https://www.citacepro.com/dokument/1C7RmdfIjgMloe8i>

Legalizace výnosů z trestné činnosti. In: *Dohled a regulace: Legislativní základna* [online]. ČNB, 2017 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/legislativni_zakladna/legalizace_vynosu/

Mezinárodní iniciativy proti vyhýbání se daňovým povinnostem v oblasti přímých daní. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/mezinarodni-spoluprace/aktuality/2016/mezinarodni-iniciativy-proti-vyhybani-se-24656>

Mezinárodní smlouvy o zamezení dvojího zdanění. In: NERUDOVÁ, Danuše. *Daně a právo v praxi* [online]. Sagit, 2007 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <http://www.sagit.cz/info/dane-a-pravo-v-praxi-c-6-2007>

Mezinárodní spolupráce - Boj proti praní peněz a financování terorismu. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2005 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/mezinarodni-spoluprace/mezinarodni-institute/mezinarodni-spoluprace-boj-proti-prani-11642>

Model Tax Convention on Income and on Capital 2014 (Full Version). In: *OECD: Better Policies for Better Lives* [online]. 2015 [cit. 2017-12-14]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/ctp/model-tax-convention-on-income-and-on-capital-2015-full-version-9789264239081-en.htm>

Monetary and Exchange Affairs Department. *Offshore Financial Centers IMF Background Paper* [online]. In: International Monetary Fund, 2000, s. 19 [cit. 2017-12-09]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/np/mae/osshore/2000/eng/back.htm>

Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent BEPS [online]. In: 2017 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/tax/treaties/multilateral-convention-to-implement-tax-treaty-related-measures-to-prevent-beps.htm>

Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent BEPS. In: *OECD: Better Policies For Better Lives* [online]. 2017 [cit. 2017-12-17]. Dostupné

z: <http://www.oecd.org/tax/treaties/multilateral-convention-to-implement-tax-treaty-related-measures-to-prevent-beps.htm>

OECD BEPS Action Plan: Moving from Talk to Action in Europe. In: *KPMG Insights* [online]. 2017 [cit. 2017-12-22]. Dostupné z: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2017/09/ema-beps-report-2017.pdf>

OECD Better Life Index: Netherlands and the Czech Republic Statistics. In: *Oecd.org* [online]. 2018 [cit. 2018-03-27]. Dostupné z: <http://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/netherlands/>

OECD plošně mění smlouvy o zamezení dvojímu zdanění. In: *Daňové a právní aktuality: Ze Světa* [online]. 2017 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <http://danovky.cz/cs/oecd-plosne-meni-smlouvy-o-zamezeni-dvojimu-zdaneni>

OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017. In: *OECD* [online]. 2017 [cit. 2017-12-19]. Dostupné z: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/taxation/oecd-transfer-pricing-guidelines-for-multinational-enterprises-and-tax-administrations-2017_tpg-2017-en#page1

OECD zveřejnila návrh aktualizace vzorové smlouvy o zamezení dvojího zdanění. In: *Daňové a právní aktuality* [online]. 2017 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <http://danovky.cz/cs/oecd-zverejnila-navrh-aktualizace-vzorove-smlouvy-o-zamezeni-dvojeho-zdaneni>

Offshore Company Incorporation. In: *Offshore Fox* [online]. 2005 [cit. 2017-12-05]. Dostupné z: <http://www.offshore-fox.com/offshore-company-incorporation-1.html>

Offshore Financial Centers IMF Background Paper [online]. In: IMF: Monetary and Exchange Affairs Department, 2000 [cit. 2018-03-09]. Dostupné z: <https://www.imf.org>

Offshore Financial Centers IMF Background Paper: Offshore Finance and Offshore Financial Centres. In: *International Monetary Fund* [online]. 2000 [cit. 2017-12-07]. Dostupné z: <https://www.imf.org/external/np/mae/osshore/2000/eng/back.htm#II>

PAZDEROVÁ, Lenka. Vzorová smlouva OECD o zamezení dvojímu zdanění. In: *Právnícká fakulta Univerzity Karlovy* [online]. 2013 [cit. 2017-12-14]. Dostupné z: <https://www.prf.cuni.cz/dokumenty-download/1404045151/>

Pokyn D – 333: Sdělení Ministerstva financí k závaznému posouzení způsobu, jakým byla vytvořena cena sjednáváná mezi spojenými osobami. In: *Finanční správa* [online]. 2009 [cit. 2017-12-21]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-zakony/D-333.pdf>

PRÁŠILOVÁ, Petra. Světová pravidla pro boj proti krácení zisků a obcházení daňové povinnosti OECD BEPS. In: *Daňové reformy.eu* [online]. Praha: Kancelář poslance Evropského parlamentu, 2016 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <http://www.danovereformy.eu/korporatni-dane/articles/svetova-pravidla-pro-boj-proti-kraceni-zisku-a-obchazeni-danove-povinnosti-oecd-beps>

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ: Spravedlivý a efektivní systém daně z příjmů právnických osob v Evropské unii: pět klíčových oblastí, kde je třeba jednat, SWD (2015) 121 final. In: *Http://eur-lex.europa.eu* [online]. [cit. 2017-12-21]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:5e1fd1b0-15b7-11e5-a342-01aa75ed71a1.0008.01/DOC_1&format=PDF

SOLILOVÁ, Veronika, Vendula BÍLKOVÁ a Jana VRTALOVÁ. *Metody určení převodních cen* [online]. In: 2006 [cit. 2017-12-19]. Dostupné z: kvf.vse.cz/storage/1239810650_sb_solilova,bilkova,vrtalova.pdf

SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE. Žaloba podaná dne 19. prosince 2016 – Apple Sales International a Apple Operations Europe v. Komise: (Věc T-892/16), Celexové číslo: 62016TN0892. In: *Úřední věstník Evropské Unie: Soudní informace* [online]. 2016, s. 2 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1519040068460&uri=CELEX:62016TN0892>

SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE. Žaloba podaná dne 9. listopadu 2016 – Irsko v. Komise: (Věc T-778/16), Celexové číslo: 62017CN0678. In: *Soudní informace* [online]. 2017, s. 2 [cit. 2018-02-19]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:62016TN0778&rid=4>

Statement of Outcomes: Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes. In: *OECDiLibrary* [online]. Thbilisi, Georgia, 2016 [cit. 2017-11-13]. Dostupné z: <http://www.oecd-ilibrary.org>

Státní závěrečný účet ČR za rok 2015. In: *G. Tabulková část k návrhu státního rozpočtu České republiky za rok 2015* [online]. Praha, 2017 [cit. 2017-11-22]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2015/statnizaverecny-ucet-za-rok-2015-26636>

Taxation and Customs Union: Double taxation Conventions. In: *European Commission* [online]. 2017 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/company-tax/double-taxation-conventions_en

Transferové ceny a BEPS. In: *WARIDO* [online]. 2016 [cit. 2017-12-18]. Dostupné z: <http://www.warido.cz/1062/transferove-ceny-a-beps/>

Zahraniční daňové ráje [online]. In: 2011 [cit. 2017-11-13]. Dostupné z: <http://www.fucik.cz/publikace/zahranicni-danove-raje/>

Seznam ostatních použitých dokumentů

Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting. OECD Publishing, 2013. ISBN 978-92-64-20270-2.

Banks in Tax Havens: First Evidence based on Country-by-Country Reporting. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017. ISBN 978-92-79-64901-1.

Budget Day 2017: EY's Vision on the Dutch Tax Plan. EY.nl/Prinsjesdag, 2017.

Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on a Fair and Efficient Corporate Tax System in the European Union: 5 Key Areas for Action: SWD (2015) 121 final. Brussels, 2015.

Inside Job. Documentary (Film). Director: Charles Ferguson, 2010.

Inside Story - Has Ireland given illegal tax incentives to Apple?: video. Al Jazeera News, 2016.

Investment in the EU Member States: An Analysis of Drivers and Barriers. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017. ISBN 978-92-79-64708-6.

KONSOLIDOVANÉ ZNĚNÍ SMLOUVY O FUNGOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE: C 115/49. Úřední věstník Evropské Unie, 2008.

Modelling corporate tax reform in the EU: New calibration and simulations with the CORTAX model: Taxation Papers, Working Paper N. 66 - 2016. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016.

Národní program reforem České republiky 2017. Úřad vlády České republiky, 2016.

OECD BEPS Action Plan – Moving from talk to action. KPMG International, kpmg.com/beps, 2017.

Political Economy of Tax Reforms: Workshop Proceedings. 2016. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016. ISBN 978-92-79-54423-1.

Sdělení Komise Evropskému parlamentu a radě: Vnější strategie pro efektivní zdanění. SWD (2016)6. Brusel: Evropská Komise, 2016.

SMĚRNICE RADY 2011/96/EU ze dne 30. listopadu 2011 o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států. L 345/8. Úřední věstník Evropské unie, 2015.

Tax fraud and evasion: European Council and European Parliament speak out against tax fraud and tax evasion. Practical Law EU, 2013.

Tax Policies in the European Union: 2016 Survey. Luxembourg: Publications Office the European Union, 2016. ISBN 978-92-79-63160-3.

Tax Reforms in EU Member States: 2015 Report. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2015. ISBN 978-92-79-51181-3.

Tax Shifts: Taxation Papers, Working Paper N. 59 – 2015. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2016. ISBN 978-92-79-52276-5.

The Tax Free Tour: vpro backlight documentary. Video. backlight.vpo.nl, Director: Marije Meerman, 2013.